

UNIVERZITA PALACKÉHO v OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Diplomová práce

Bc. Tereza Kroupová

KNIHA: CESTA KE KOŘENŮM

objevování tajemství tvého rodu

Olomouc 2018

vedoucí práce: ak. soch. Tomáš Chorý, ArtD.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 22. 6. 2018

Bc. Tereza Kroupová

Obsah

1. Úvod	5
2. Genealogie	7
2.1. Vědní disciplína	7
2.2. Rozdělení genealogie	8
2.2.1. Panovnická genealogie	8
2.2.2. Šlechtická genealogie	8
2.2.3. Občanská genealogie	8
2.3. Dějiny genealogie	9
2.3.1. Významní genealogové	11
3. Praktická občanská genealogie	14
3.1. Rešerše tuzemské literatury a ostatních zdrojů věnujících se praktické genealogii ..	14
3.1.1. Přehled genealogické literatury do 80. let 20. století	14
3.1.2. Rozvoj genealogické literatury od 90. let 20. století do současnosti.....	18
3.2. Materiály využívané v genealogické praxi	21
3.2.1. Matriční knihy	22
3.2.2. Sčítání lidu.....	23
3.2.3. Pozemkové knihy a urbáře	23
3.3. Postup genealogického bádání.....	24
3.4. Výstupy genealogického bádání	24
3.5. Důvody a motivace k poznání vlastní rodinné historie.....	25
4. Průzkum motivace a informovanosti v oblasti genealogie	30
4.1. Kvantitativní průzkum	30
4.2. Kvalitativní průzkum	32
5. Genealogie pro děti.....	34
5.1. Genealogie ve vzdělávání	34
5.1.1. Vzdělávací cíl praktické genealogie	34

5.1.2.	Výchovné a vzdělávací přesahy v praktické genealogii.....	35
5.1.3.	Aktuální stav genealogického vzdělávání na českých základních školách a v zájmových institucích	35
5.1.4.	Možné zařazení genealogického tématu do vzdělávacích oblastí v Rámcovém vzdělávacím plánu pro základní vzdělávání.....	35
5.1.5.	Obsažení tématu ve vybraných školních vzdělávacích programech	36
5.1.6.	Obsažení tématu v zájmových institucích	37
5.2.	Rešerše literatury a ostatních zdrojů věnující se genealogii pro děti.....	38
5.2.1.	Tuzemská literatura	38
5.2.2.	Zahraniční literatura	40
6.	Realizace knihy – diplomové práce.....	45
6.1.	Hlavní cíl knihy	45
6.2.	Struktura knihy	45
6.2.1.	Obsah knihy	47
6.2.2.	Interaktivní prvky	48
6.3.	Technologie provedení knihy	48
6.3.1.	Sazba a grafická úprava knihy.....	50
6.3.2.	Grafický návrh obalu knihy.....	54
6.3.3.	Příprava souboru k tisku.....	57
6.3.4.	Dokončení knihy	57
6.4.	Hotový výtisk.....	58
7.	Závěr.....	61
8.	Přílohy	63
8.1.	Seznam zkratk	63
8.2.	Seznam vyobrazení	63
8.3.	Seznam použité literatury	65
8.4.	Seznam zdrojů a prameny	67

1. Úvod

„Nezjistíš-li odkud přicházíš, nezjistíš, kdo jsi a kam jdeš.“

Henry Pohanka

Pro zpracování praktické diplomové práce jsem zvolila tvorbu autorské knihy s tématem genealogie. Genealogické a rodopisné bádání se stává v současnosti velmi populární. Důkazem je nejen stále větší množství probíhajících odborných výzkumů v oblasti genealogie, ale také zvyšující se poptávka ze stran širší veřejnosti a narůstající počet online přístupných digitálních kopií dokumentů na internetu (www.familysearch.com nabízí ke shlédnutí více než 1 274 260 618 naskenovaných osobních dokladů a dokumentů). Právě digitální svět archiválií přibližuje genealogii všem bez rozdílu věku nebo odbornosti, a tím nabývá na atraktivitě. v současnosti již pravděpodobně nenaleznete nikoho, o jehož předcích by se na internetu nevyskytovala jediná zmínka. Proto se genealogické bádání otevírá opravdu všem a praktická diplomová práce je motivátorem pro zájemce o rodopis – zaměřený pro děti.

Hlavním cílem diplomové práce je vytvoření knihy, která bude přibližovat a zprostředkovávat možnosti vlastního genealogického bádání. Kniha je edukativního charakteru a primárně určena pro dětské čtenáře. Klade si za úkol je motivovat k vlastní genealogické činnosti, přímo vybízí k aktivnímu přístupu a nabízí široké možnosti jak zábavného, tak vážnějšího charakteru. Dílčím cílem je teoretický rozbor genealogické problematiky, který se zaměřuje jak na obecnou genealogii, tak na genealogii pro děti, její vzdělávací přesahy a aktuální obsažnost tématu v českých vzdělávacích institucích. Teoretická část diplomové práce se soustředí na objasnění genealogie jako pojmu, historii genealogie, obsahuje rešerše genealogické literatury, věnuje se genealogii ve vzdělávacích institucích a v neposlední řadě popisuje samotný proces vzniku praktické části diplomové práce – knihy.

Téma genealogie jsem zvolila proto, že již dlouhodobě je mou zálibou a spatřuji v ní spoustu výhod, především v podobě vzdělávacích a výchovných přesahů, kterým se v teoretické části diplomové práce také věnuji. Zároveň jsem v letech 2017 a 2018 absolvovala dva tříměsíční genealogické kurzy, které pořádá Česká genealogická a heraldická společnost v Praze. Ty mi umožnily zorientovat se v rodopisné problematice a vybrat důležitá témata pro svou praktickou diplomovou práci – knihu.

Teoretická část diplomové práce slouží jako doprovodný materiál k praktické práci, kterou je samotná kniha (viz kapitola č. 6). v hlavní textové části naleznete obecný přehled o genealogii, historii genealogie, postupy praktické genealogie, rešerše genealogické naučné literatury a rozbor genealogické problematiky ve vzdělávání. Následuje popis postupu realizace samotné knihy, ukázky návrhů i konečné podoby knihy a závěrečné shrnutí práce.

2. Genealogie

2.1. Vědní disciplína

Genealogie je vědní disciplína řazená mezi pomocné vědy historické. Název je odvozen z řeckého slova „génos“ nebo „genus“, jenž v českém překladu znamená „rod“. Řecké slovo „logos“ pak znamená slovo či pojem. Českým ekvivalentem pro termín genealogie je *rodopis*. Prof. PhDr. Ivan Hlaváček ve své knize *Vademecum pomocných věd historických* (1988) uvádí definici termínu genealogie takto: „V nejširším slova smyslu pojednává genealogie o charakteru vztahu dvou navzájem nějak souvisejících jevů či faktů, v nejužším smyslu o vztahu mezi lidskými jedinci, vyplývajícím z jejich společného rodového původu. Spadá sem ovšem i studium důsledků, které z takových příbuzenských vztahů vyplývají v nejrůznějších směrech a souvislostech – od historických na jedné straně až k sociálním a biologickým na druhé straně...“ Taková definice je široká a završující celý pojem genealogie = rodopis. Genealogie je tedy pomocná věda historická, která se zabývá zkoumáním rodové linie jak po stránce biologické, tak po stránce sociální a historické. Je naukou o vztahu mezi lidskými jedinci, které spojuje jejich společný rodový původ.

Genealogie je vědou historickou, avšak její původ je mnohem starší, protože vychází už z pradávného uctívání kultu předků.

Genealogická praxe používá značné množství dalších věd pomocných, bez kterých by se při svém komplexním studiu většinou neobešla. Jde především o další pomocné vědy historické: paleografie (nauka o písmu), epigrafika (nauka o nápisech), diplomatika (nauka o úředních písemnostech), chronologie (nauka o způsobech měření času), sfragistika (nauka o pečetích), heraldika (nauka o rodových znacích), numismatika (nauka o platidlech), metrologie (nauka o mírách a vahách). Dále se v genealogické praxi setkáme s onomastikou (naukou o jménech), genetikou a lékařstvím, topografií (místopisem), lingvistikou (jazykovědou), grafologií (nauka o ručně psaném písmu).

2.2. Rozdělení genealogie

Genealogie je rozdělena do tří základních skupin, které téměř kopírují postavení společenských vrstev od raného novověku¹. Každá skupina má svou specifickou historii. Diplomová práce se zabývá primárně genealogií občanskou.

2.2.1. Panovnická genealogie

Panovník byl ve středověku absolutním vládcem určitého území. Panovnická genealogie byla nejvíce rozšířena ve středověku a raném novověku. Na našem území bylo důležitým bodem podepsání Zlaté buly sicilské v roce 1212, kdy český panovník získal královskou hodnost dědičně pro své potomky. Rodokmeny panovníků byly velmi vážené a často si je vladaři vystavovali ve svých sídlech, aby poukázali na důležitost jejich rodové příslušnosti. Až do konce 15. století vznikaly panovnické rodokmeny často způsobem, kdy nebylo možné data a údaje o osobách faktograficky doložit.

2.2.2. Šlechtická genealogie

Šlechtou rozumíme osoby, jejichž předkové (nebo ony samy) získali pro své zásluhy o panovníka nebo zemi zvláštní výsady. Každý šlechtický rod měl svůj erb a zpracovaný rodokmen. Setkáváme se zde s výhodnými sňatky, především k získání majetku nebo financí. Do 13. století byli šlechtici členové panovnické družiny. Nižší šlechta byli svobodní zemané, rytíři a vladykové. V 16. století se také bohatší měšťané snažili získat od panovníka šlechtický přídomek a erb. Po porážce stavovského povstání v roce 1621 byly staré rody vytlačeny a začaly se uplatňovat nové tituly svobodných pánů, baronů, hrabat, vévodů či knížat. Šlechtické tituly byly na českém území zrušeny v roce 1918. Náplní genealogie bylo zpočátku takřka výlučně právě studium vývoje šlechtických rodů.

2.2.3. Občanská genealogie

Občanská genealogie se věnuje všem občanům, kteří nespádají do panovnické nebo šlechtické genealogie. Patří sem obyvatelé měst i venkova, a to jak svobodní, tak i poddaní². Ve městech žili řemeslníci sdružovaní do cechů, živnostníci, obchodníci a další. Na venkově žili především poddaní, po roce 1848 z poddanství uvolnění zemědělci, drobní řemeslníci (truhláři, kováři, ševci, zedníci atd.), ale i obyvatelé se zvláštními výsadami (mlynáři, hostinští, výběrcí daní atd.).

---

¹ Raný novověk – období od roku 1492 do roku 1789.

² Poddaní – Poddaní byli lidé, kteří byli závislími na feudálním pánovi. Poddaní byli ve středověku a raném novověku nejpočetnější skupinou obyvatelstva. Neměli majetek a hospodařili na pronajaté půdě, za což museli vrchnosti plnit poddanské povinnosti – robotu, odvod dávek v naturáliích a placení daní.

Raná občanská genealogie

Zahrnuje období od prvních známých genealogických informací až do roku 1780. od prvopočátků do roku 1780 jsou historické dokumenty v oblasti občanské genealogie často zkrácené nebo neúplné a jejich věrohodnost tak může být znehodnocena. Pokud se badatel ve své práci dostane před rok 1780, musí se řídit odlišnými způsoby bádání. Setkává se s jinými druhy historických dokumentů, které mohou být i ve velmi špatném a nečitelném stavu.

Novodobá občanská genealogie

Zahrnuje období od roku 1780 do zákonných úprav vedení občanské evidence v roce 1949. Novodobou genealogií se zabývají téměř všechny dosud vydané genealogické příručky. od konce 18. století jsou historické prameny většinou snadno dostupné a novodobá občanská genealogie se tak stává přístupnou pro širokou veřejnost.

2.3. Dějiny genealogie

Nejstarší záznamy, které můžeme považovat za genealogické, pocházejí již ze starověku. Například v řecké mytologii se setkáváme se zpracovanými rodokmeny tamějších bohů. ve starověkém Egyptě narazíme na rodokmeny faraonů. Taktéž se setkáváme s rodokmeny ve starověké Číně, kde každá vládnoucí dynastie vedla už od svých prvopočátků pečlivě zaznamenané rodokmeny. Neměli bychom opomenout ani příběhy z Bible, především pět knih Mojžišových, kde jsou rodové vazby také pečlivě zapsány. Tyto záznamy počítáme do rodopisu, protože se zabývají vazbami mezi jednotlivými osobami s ohledem na jejich pokrevství, které jsou podstatou a zájmem celého rodopisu.

Velká éra v oblasti genealogie začala v období raného středověku a trvá prakticky dodnes. Za prvního genealogického pisatele středověku je považován *Paulus Diakonus* z druhé poloviny 8. století. v období středověku vznikaly rozsáhlé rodokmeny šlechtických a královských rodů, které jsou udržovány a rozšiřovány i v současnosti. První zmínky o šlechtické genealogii nalezneme v Kosmově i Dalimilově kronice. k významným odborníkům ve šlechtické genealogii patřili *Václav Březan* a *Bartoloměj Paprocký z Hlohol*. Vznikem šlechtických rodokmenů se začala šlechta odlišovat od lidí nešlechtického původu a tím si také začala budovat řadu významných privilegií. Tak se vlastně genealogie stala jedním z prostředků k dosažení různých společenských a politických cílů. Rodopis posléze nabýval stále většího významu především v oblasti majetkoprávních otázek.

Ke konci 15. století již vznikla celá řada rodopisů mnoha panovnických rodů. Mnohé z nich však vznikly faktograficky nepodloženě, a proto se postupem času začaly objevovat snahy přistupovat k rodopisu vědeckěji. Za průkopníky vědeckého rodopisu jsou považováni Němci *Ladislau Suntheim* a *Georg Burkhard Spalatin*. Významnější a skutečně vědecké práce vznikly ve druhé polovině 17. století. Byly to především práce německého teologa a pietisty *Philippa Jacoba Spenera* (1735–1705), který se mimo rodopis věnoval i heraldice³ a zanechal po sobě mnoho hodnotných prací.

Od 18. století bylo v západní Evropě zvykem přidávat do tištěných kalendářů seznamy panovnických a šlechtických rodin. Postupem času tak vznikl *Gothajský almanach*⁴. První vyšel v roce 1763 v Gotě a získal si u čtenářů takovou oblibu, že od té doby vycházel každoročně až do roku 1944.

Větší zájem o občanskou genealogii je patrný teprve od konce 19. století a postupně narůstá v Evropě zájem o rodopis vlastních rodin. Začaly vznikat první genealogické spolky: berlínský spolek *Herold* (založen 1868) a vídeňský spolek *Adler* (založen 1870). na českém území byl spolek založen až v roce 1929 s názvem *Národopisná společnost Československá*. v únoru 1935 zahájil deník *Venkov* anketu „Udrželi jste svůj grunt 100 roků?“ Anketa vzbudila velký ohlas a zájem o selské rodové kořeny. Začaly se udělovat pocty starousedlým rodům a byly vydány směrnice, jak žádat o poctu pro svůj rod.

V období socialismu byly v Československu genealogie i heraldika na pokraji zájmu. Obě disciplíny byly považovány za podezřelé a přežitě, příliš spjaté s církví a se šlechtou. Navzdory tomu se těmto vědám věnovalo v soukromí mnoho lidí. ve druhé polovině 20. století již bylo zkušených rodopisců několik desítek.

Genealogii se v současnosti věnuje v České republice několik stovek osob nejrůznějšího věku i povolání a jejich počet stále roste.

---

³ Heraldika – Pomocná věda historická zabývající se studiem erbů.

⁴ Gothajský almanach – je označením souboru genealogických příruček panovnických a šlechtických rodů Evropy.

2.3.1. Významní genealogové

Profese genealoga se osamostatnila až v druhé polovině 20. století. Dříve se genealogii věnovali především historikové, kteří rodopis nutně potřebovali pro svou práci. v současnosti se genealogii věnuje více odborníků i laiků než kdykoliv dříve v historii.

Prvním známým dějepisem, který vytvářel důvěryhodné rodokmeny byl nejspíše *Publicus Cornelius Tacitus* (55 až asi 115 n. l.). Byl to římský senátor a historik, který vytvářel rodokmeny patricijských rodů ve starém Římě. Je považován za jednoho z největších antických dějepisců. k tomu přispěl také fakt, že k tvorbě rodokmenů používal důvěryhodné prameny.

Polský emigrant ze šlechtické rodiny *Bartoloměj Paprocký z Hlahol* (asi 1540–1614) se zajímal o genealogii české šlechty. Přes mnohé nepřesnosti je jeho dílo důležitým dokladem své doby. Sepsal mnoho knih, z nichž nejvýznamnější pro českou genealogii a heraldiku jsou *Zrcadlo slavného Markrabství moravského* z roku 1593 a *Diadochus, tj. posloupnost knížat a králů českých, biskupů a arcibiskupů pražských a všech třech stavů slavného království českého, tj. panského, rytířského a městského* z roku 1602.

Významným archivářem a knihovníkem byl *Václav Březan* (1550–1618). od roku 1593 pracoval ve službách Petra Voka z Rožmberka, který ho pověřil správou rozsáhlého rožmberského archivu, který katalogizoval. Březan byl rovněž správcem proslulé rožmberské knihovny. Kolem roku 1602 sepsal knihu *Historie Rožmberská*, ve které zachytil dějiny rodu od počátků až po poslední Rožmberky.

Jezuitský kněz *Bohuslav Balbín* (1621–1688) se do českých dějin zapsal jako historik, spisovatel a obhájce českého jazyka. v jeho rodopisném díle je nejvýznamnější publikací *Směs rozprav o dějinách českých* z roku 1679.

Německý historik a průkopník genealogie byl *Johann Christoph Gatterer* (1727–1799). Zájem jeho jako historika se týkal především pomocných věd historických – genealogie a heraldiky, ale také se věnoval diplomacii a fyzické geografii. Největší zásluhy v oblasti genealogie si získal v roce 1788 vydáním první učebnice genealogie *Nástin genealogie*.

Mezi genealogie můžeme zařadit i historiografa *Františka Palackého* (1798–1876). v mládí se po příchodu z Moravy do Prahy živil sestavováním rodokmenů. v roce 1824 sepsal rodopis Šternberků a stal se jejich rodovým archivářem. Rodokmeny zpracoval i dalším významným šlechtickým rodům: Černínům, Kinským a Althanům. v prvním díle *Dějiny národa*

českého uvedl základy starého českého rodopisu a sestavil rozrody Přemyslovců a dalších významných domácích rodů.

Příspěvovatelem v genealogii byl i *Jan Hulakovský* (1804–1877). Byl archivářem pražského guberniálního archivu. Vytvořil vlastnoručně psanou 576 stránkovou knihu s tématem teoretické genealogie *Přátelstvo pokrevné a příbuzné*. Zde vytvořil nové české názvosloví pro příbuzenské vztahy. Dílo však nebylo pro nezáměr nakladatelů nikdy vydáno knižně.

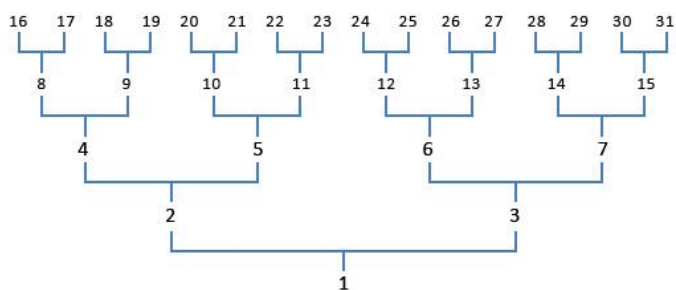
V 19. století se rodopisu věnoval *Antonín Rybička* (1812–1899), který hojně přispíval do *Časopisu Českého musea*. Za nejdůležitější jeho článek je považován příspěvek *Poslední Rožmberkové a jejich dědictví*.

Gymnaziální učitel v Táboře *Martin Kolář* (1823–1889) sbíral paměti o šlechtických rodech na Plzeňsku a Horažďovicku. Je též autorem několika hesel v *Ottově slovníku naučném*.

Dr. Ottokar Lorenz (1832–1904), původem z Jihlavy, byl profesorem na univerzitě v Jeně a teoretikem genealogie. v roce 1898 vydal první učebnici vědeckého rodopisu *Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie*.

August Sedláček (1843–1926) je autorem rozsáhlého díla *Hrady, zámky a tvrze království Českého*. v *Ottově naučném slovníku* se pokusil o jednu z prvních definic rodopisu.

Významným historikem genealogem byl Němec *Stephan Kekule ze Stradonitz* (1863–1933), který původně pocházel z českého vladyckého rodu. Vymyslel dodnes používané jednoduché a účelné číslování osob ve vývodu z předků.

1. Číslování osob ve vývodu z předků podle *Stephana Kekuleho ze Stradonitz* (reprodukce: *Tereza Kroupová, 2018*)

Časopis Rodopisné společnosti československé redigoval od roku 1929 *PhDr. Antonín Markus* (1886–1968).

Mezi další významné rodopisce patří vojenský lékař *MUDr. Ignác Horníček* (1890–1949). Sestavil rodokmen T. G. Masaryka a lexikon *Stavové Moravští*.

Genealogie se stala především po roce 1989 přístupnou všem, kteří o ní projeví zájem. Soudobí genealogové většinou pátrají po historii vlastních rodů, jen zlomek rodopisců se věnuje rodům významnějších osobností našich dějin. Jsou to např. *Ing. Dr. Václav Elznic* (1906–1996), *Josef Bada* (1918–2008) či *Helena Voldánová* (*1968).

3. Praktická občanská genealogie

Praktickou genealogií se rozumí činnost, při níž provádíme genealogický proces. Na rozdíl od teoretické genealogie se praktická setkává se skutečnými a konkrétními (historickými) materiály, prameny, záznamy a dokumenty. Občanská genealogie se zabývá historií rodů a rodin bez šlechtického či královského původu. Spojení praktická občanská genealogie se tedy věnuje hledání předků konkrétních rodů nešlechtických rodin. Šlechtický původ, o kterém by v současnosti člověk dosud nevěděl, by ve svém rodokmenu dnes dohledal málokdo. Můžeme tedy říci, že praktickou občanskou genealogií se bude zabývat každý, kdo se rozhodne svůj rodokmen sestavit.

3.1. Rešerše tuzemské literatury a ostatních zdrojů věnujících se praktické genealogii

Kapitola popisující genealogickou literaturu je rozdělena do dvou skupin. První skupinou je literatura vydávaná na českém území od počátku zájmu o rodopisný obor. Druhá skupina je zaměřena na publikace, které vznikly od 90. let 20. století do současnosti. Toto rozdělení je zdůvodněné především tím, že právě od 90. let zájem o genealogii mezi širší veřejností enormně narostl a možnosti pro praktickou genealogii se začaly rozšiřovat.

Mezi literaturu s genealogickou tematikou se řadí i knihy s rodokmeny královských či šlechtických rodin a osobností. Pro diplomovou práci je však stěžejní literatura, která se věnuje návodům, jak praktickou (občanskou) genealogii provádět. Proto se rešerše zaměřuje především na literaturu naučnou, která šíří informovanost mezi širší veřejností v tomto odvětví napříč stoletími.

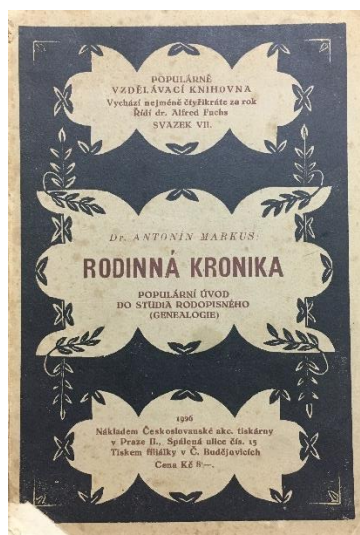
3.1.1. Přehled genealogické literatury do 80. let 20. století

Prvopočátky vzniku literatury s genealogickou tematikou nesouvisí přímo s historickými vědami. První návody, jak sestavit rodokmeny, se začaly objevovat již v první polovině 17. století po roce 1620. a to hlavně z potřeb křesťanské církve, která pomocí rodokmenů vedených na farnostech zjišťovala, zda může sezdat dvojici a nic nepřekáží jejich oddání. Podle těchto návodů farníci vytvářeli rodokmeny pravděpodobně každé rodině, kde probíhala svatba. Návody se však dostaly pouze k farníkům, kteří se zároveň starali o vedení místních matrik. Až do počátku 20. století bylo vedení rodokmenů a rodové historie záležitostí pouze církevní,

případně majetkoprávní a do osobních životů širší veřejnosti tento zájem ve velkém měřítku nepronikal.

První pokusy o vzdělávání v oblasti genealogie se začaly objevovat od 20. let 20. století. Významným přispěvovatelem v odborné i laické sféře se v stal spolek s názvem *Rodopisná společnost československá*. Vznikl v roce 1929 v Praze a věnoval se sdružování československých badatelů. Vedl je k soustavnému studiu a šíření znalosti vědeckého rodopisu. Spolek od svého založení pravidelně vydával časopisy s pestrým obsahem článků nejen rodopisných, ale také heraldických a sfragistických⁵. v letech 1929–1933 vydal spolek také celkem pět ročenek. Kromě vlastního časopisu publikovala společnost příručky pro genealogy.

Významným přispěvovatelem a průkopníkem v genealogickém vzdělávání se stal *Dr. Antonín Markus*. Mezi jeho průlomová díla patří *Rodinná kronika: populární úvod do studia rodopisného: (genealogie)* z roku 1926 a *Příručka rodového kronikáře: úvod do praktické genealogie* z roku 1938. První kniha *Rodinná kronika* byla v době svého vzniku inzerována jako: „*Vhodný dárek dospívající mládeži ku všem příležitostem, aby vzbuzen byl její zájem o osudy vlastního rodu.*“⁶ Můžeme ji považovat za první publikaci, vydanou v českém jazyce, která byla cíleně vytvořena pro vzdělávání v oboru praktické genealogie.

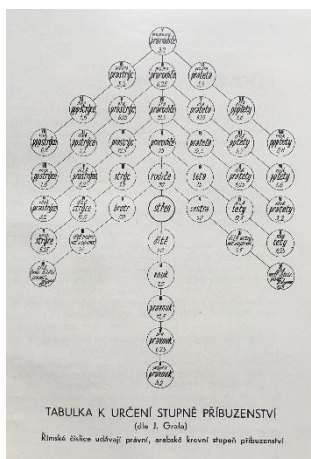

2. Obal knihy: *Dr. Antonín Markus – Rodinná kronika*, 1926
(reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

⁵ Sfragistika – pomocná věda historická, která všestranně zkoumá znaky pečeti.

⁶ KREJČÍK, Adolf. *z bibliografie literárních pomůcek rodopiscových*. Praha, 1933. 11 s.

Důležitým autorem v oblasti praktické genealogie byl také *Dr. Viktor Palivec*. Svou knihou *Rodina a rodokmen* z roku 1939 navázal na díla Dr. Antonína Markuse. Publikace *Rodina a rodokmen* uvádí podrobnější návody pro rodopisce, a také obsahuje kreslená schémata, která čtenář může použít pro vlastní praxi. Silné politické nátlaky ve 30. letech docílily toho, že autor musel do knihy zařadit i návod, jak osvědčit árijský původ.

3. Tabulka k určení stupně příbuzenství:
Dr. Viktor Palivec – Rodina a rodokmen, 1939, s. 38
(reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

Nucený zájem o rodopis byl vyvolán politickou situací, která se v Evropě vyostřovala od konce 30. let 20. století. S tím narůstalo i množství vydaných knih věnujících se genealogii. Na knihu Dr. Viktora Palivce navázal autor *Jan Dokulil*. v roce 1940 publikoval dvoudílnou knihu *Učme se znát dějiny svého rodu*, kde se kromě návodů, jak sestavit rodokmen, věnuje genealogické filozofii, filozofii síly národa a nacionalismu.

Obsáhlou naučnou publikací je *Knih o rodopisu* od *Dr. Ignáce Horníčka* z roku 1939. Autor zde obsáhl kompletní návod pro rodopisce. Vychází především z knih A. Markuse a V. Palivce a doplňuje téma o přehled způsobu života našich předků ve městech i na vesnicích. Sestavil také desatero rodopiscovy práce.

Drobnou, ale rozmanitou publikací je *Rodopis v Praxi* od autora Augustina Beka z roku 1941. Knihu vydalo Školní nakladatelství v Praze a je tak jednou z prvních knih genealogického typu určených pro vysokoškolské studenty oboru historie.

Těmito výše zmíněnými publikacemi byl přerušen vývoj naučné literatury v oblasti genealogie na českém území na dlouhých dvacet osm let. po druhé světové válce se sice znovu začaly objevovat tendence publikování genealogických knih, ovšem dříve, než jakékoli dílo vzniklo, následoval převrat v roce 1948 a s ním zanikly i zájmy státu o vydávání publikací podobného typu. v roce 1949 zanikla Československá rodopisná společnost a tím ustal dosavadní vývoj v oblasti genealogie.

Znovuzrozením a klíčovým bodem v šíření praktické genealogie byl vznik *České genealogické a heraldické společnosti v Praze* (ČGHSP) v roce 1969. Ta volně navázala na Rodopisnou společnost československou a dodnes se podílí na rozvíjení občanské, ale i šlechtické genealogie a heraldiky. Společnost vydává časopis *Genealogické a heraldické listy*, což je jednou z jejích nejdůležitějších činností. v současnosti časopis vychází čtyři krát ročně, pravidelně od roku 1969.

4. Logo Genealogické a heraldické společnosti založené v roce 1969.
(zdroj: www.genealogie.cz)

V roce 1970 byla publikována brožura od autora, který působil již v předválečných letech, Viktora Pavelce: *Minimum pro rodopisce a heraldiky*. S postupným růstem zájemců o studium heraldiky a vlastní genealogie se naučná literatura v této oblasti stala nedostatkovou. Předválečné publikace byly rozprodány a jejich nové vydání by nebylo povoleno. Viktor Pavelec proto sestavil drobnou publikaci, která by měla každému laikovi dostačovat pro jeho rodopisnou práci. Autor vysvětluje v úvodu knihy: „*Abychom alespoň částečně vyplnili tuto mezeru (na trhu) a pomohli především začátečníkům, sestavili jsme tuto drobnou knížečku. Podává skutečně jen minimum toho, co zajímá neb může zajímat rodopisce nebo heraldika při té které příležitosti.*“

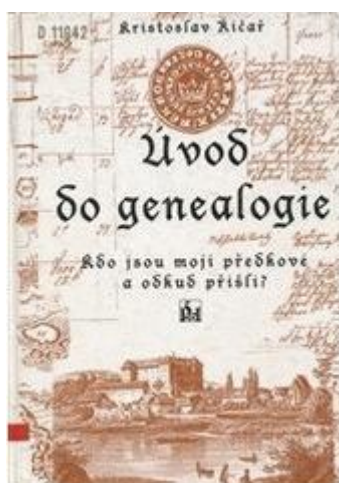
Osmdesátá léta 20. století byla ve znamení publikování knih určených primárně pro odbornou veřejnost. Začínají se objevovat sborníky ze setkání genealogů a heraldiků, která probíhala v Ostravě v letech 1980, 1984, 1987 a 1989. Vznikly také první genealogické slovníky. o jejich sepsání se snažili členové Rodopisné společnosti již ve 20. letech 20. století. k tomu však nedošlo a první genealogický slovník sestavil až *Jan Skutil* v roce 1983: *Moravský a slezský genealogický slovník: heraldické a genealogické vývody*. v roce 1987 byla také vydána rozsáhlá odborná publikace s názvem *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky* od autorky *Jarmily Krejčíkové*. Žádná naučná literatura v oblasti praktické genealogie nevznikla prakticky od počátku 70. let až do počátku 90. let 20. století.

3.1.2. Rozvoj genealogické literatury od 90. let 20. století do současnosti

V devadesátých letech se česká literatura s genealogickou tematikou určenou pro laiky začala postupně rozrůstat. Začaly se objevovat návody a články ve sbornících oblastních archivů nebo vlastivědných muzeí. od počátku 90. let se začal na trhu objevovat nový typ rodopisných knih. Hovoříme o publikacích tzv. vyplňovacích. od tohoto období tak můžeme vydané publikace rozdělovat do dvou skupin. Obě skupiny se liší zejména způsobem, jakým s publikacemi čtenář pracuje. v prvním případě se jedná o publikace tzv. vyplňovací, druhým typem jsou naučné knihy a příručky (buď pro širší nebo pro odbornou veřejnost). Vyplňovací publikace nabízí prostor pro zaznamenání různých rodinných událostí a faktů přímo čtenářem. Naučné publikace a příručky nenabízí místo pro vyplňování, avšak obsahují návody a postupy, jak rodinné a rodové události mapovat. Také bývají informačně obsáhlejší.

Naučná literatura

V roce 1995 publikoval autor *Kristoslav Řičař* přelomovou publikaci s názvem *Úvod do genealogie: kdo jsou moji předkové a odkud přišli?* Jedná se o první českou publikaci plně věnovanou návodům k vlastnímu bádání doplněnou praktickými informacemi jak z historických souvislostí, tak z konkrétních možností bádání (například jsou zde uvedeny adresy a telefonní čísla všech okresních archivů v České republice). Další publikací je brožura *Znáte dobře svůj původ?* zpracovaná *Jaroslavem Koutníkem* v roce 1996, která je zaměřena na původ jmen a příjmení. Následující literatura je obdobou knihy *Kristoslava Řičaře* z roku 1995. Vznikla kniha *Minimum o rodokmenu* od autora *Vladimíra Svobody* z roku 1998. Rozsáhlou a přínosnou publikací je dvoudílný svazek *Základy genealogie: soubor přednášek pro laické genealogy* z roku 1999. Knihu sestavil *Boleslav Lutonský*. v devadesátých letech také byly vydány genealogické slovníky (česko-latinský, česko-německý a česko-anglický).

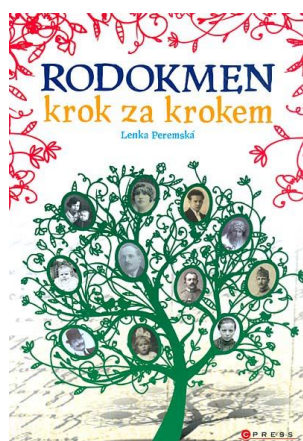

5. Obal knihy: Kristoslav Řičař – *Úvod do genealogie*, 1995 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

Po přelomu tisíciletí nastal velký rozkvět praktické genealogie. od roku 2000 do roku 2018 vyšlo na českém trhu 17 knih týkajících se pouze praktické genealogie určené pro laickou veřejnost. Většina knih se zabývá podobnými tématy a aplikuje stejné metody jako Kristoslav Řičař ve své publikaci z roku 1995. Zde uvádím výčet těchto publikací:

1. *Občanská genealogie: základy rodopisné práce* (Kristoslav Řičař, 2000)
2. *Příručka pro genealogy třetího tisíciletí: metoda komplexních identifikačních rozborů pro období rané užití občanské genealogie do roku 1780* (Vladimír Rolinc, 2003)
3. *Lexikon genealoga* (Boleslav Lutonský, 2003)
4. *Příručka praktické genealogie: jak sestavit rodokmen* (Marie Marečková, 2004)
5. *Cesta k rodinným kořenům, aneb, Praktická příručka občanské genealogie* (Josef Peterka, 2006)
6. *Výzkum rodové linie: otevření nové budoucnosti vyjasněním pravidel opakování v rodokmenech: pracovní sešit* (podle anglického originálu od Masakacu Jonamine přeložila Kijoko Kružliaková, 2010)
7. *Sestavte si rodokmen: pátráme po svých předcích* (Blanka Lednická, 2012)
8. *Váš rodokmen krok za krokem* (Lenka Peremská, 2013)
9. *Tajemství rodu* (Petra Braunová, kapitulu „Jak si sestavit rodokmen“ sepsala Helena Voldánová, 2013)
10. *Rodokmen naší rodiny* (Blanka Lednická, 2013)
11. *Rodokmen: objevte tajemství vašeho rodu* (Kristoslav Řičař, 2013)

12. *Učebnice pro začínající rodopisce* (Václav Hásek, 2014)
13. *Vaše rodinná kronika krok za krokem* (Lenka Peremská, 2015)
14. *Hledáme své předky: na pomoc začínajícím badatelům* (Vladimír Makovský, 2015)
15. *Rodokmen krok za krokem* (Lenka Peremská, 2016)
16. *Kdo jsme a odkud přicházíme?: netušené souvislosti hledání předků* (Karel Machala, 2016)
17. *Rodinná kronika: krok za krokem* (Lenka Peremská, 2017)

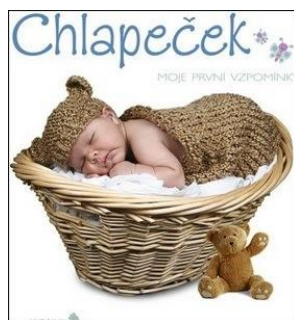

6. Obal knihy: Lenka Peremská – *Rodokmen krok za krokem*, 2016 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

Dále bylo po přelomu tisíciletí vydáno mnoho knih zapadajících do dalších pomocných věd historických, jako například genealogické slovníky, knihy zkoumající původy příjmení, publikace zabývající se genetickou genealogií, monografie rodů ad.

Vyplňovací publikace

Prvními vyplňovacími publikacemi vydávanými od 90. let 20. století, které se okrajově věnují genealogii jsou alba a sešity nazývané „Vzpomínkové“. Nejsou klasickými publikacemi určenými ke genealogickým účelům, ale někdy v menší či větší míře i zde nalezneme možnosti k vyplnění údajů o svých předcích.

7. Obal knihy: *Chlapeček: Moje první vzpomínky*, 2012 (zdroj: www.knizniklub.cz)

Po dlouhé odmlce, až v roce 2013, vznikla vyplňovací kniha *Babičko, vyprávěj* (kniha pro uchování vzpomínek) v nakladatelství Babičkářství. Následovala další vydání ze stejného nakladatelství: *Dědečku, vyprávěj* (2013) a *Časosběrná kronika naší rodiny* (2017). Knihy z této edice jsou určeny k přímému zaznamenání vzpomínek a dotýkají se tak z genealogického hlediska nejdále dvou generací rodinné historie.

8. Obal knihy: *Monika Kopřivová – Babičko, vyprávěj*, 2013 (zdroj: www.babickarstvi.cz)

3.2. Materiály využívané v genealogické praxi

Genealog pro svou práci využívá velké množství archiválií, díky kterým dokáže najít a rozluštit rodinné sítě až do dob, kdy vůbec první genealogické materiály začaly vznikat. Nejstarší materiály využívané v genealogické praxi pocházejí z 16. století. Jsou to soupisy duší, které jsou předchůdcem současného sčítání obyvatelstva, dále jsou to seznamy poddaných, církevní seznamy, katastry a české bernictví, knihy sirotčích, knihy kšaftů, a další. v tomto období začaly

vznikat první matriční knihy, které jsou dodnes nejdůležitějším pomocníkem v genealogické praxi.

3.2.1. Matriční knihy

Stěžejní materiály pro genealogické hledání předků jsou matriky. Obsahují důležité personální informace o každém člověku, který patřil do římsko-katolické církve (do konce 18. století, než byl vydán Josefem II. toleranční patent⁷) nebo který se narodil v Českých zemích (od 19. století do současnosti).

Matriky byly zakládány během 16. století z důvodu evidence osob a s tím spojených církevních obřadů. První matriky na našem území byly sepisovány katolickou církví. Nejstarší dochovaná matrika je z roku 1531 z obce Jáchymov. Další vzácné a často ilustrované či kaligraficky zpracované matriky z 16. století se dochovaly v Kutné Hoře (1573), v Abertamech (1544), v Praze v kostele sv. Jakuba a sv. Víta (1592 a 1606), ve Varnsdorfu (1571), v Mostě (1575), ve Vyšším Brodě (1587), v Českém Krumlově (1591) a v Brně (1587).

Rozdělení matrik

Matriky jsou zapisovány ve třech druzích knih:

1. Kniha křestní (Libri baptisatorum) – matrika narozených
2. Kniha manželství (Libri matrimonium) – matrika oddaných
3. Kniha zesnulých (Libri defunctorum) – matrika zemřelých

Matriky jsou rozděleny na matriky církevní (římsko-katolické, evangelické, židovské), vojenské a civilní. v Brně je vedena matrika zvláštní, která obsahuje zápisy udané mimo území České republiky (narození v letadle, na velvyslanectví apod.)

Matriční knihy jsou dále rozdělovány na tzv. „živé“ a „neživé“. Živá matrika je taková, ve které jsou zápisy mladší než 100 let pro narození a 75 let pro oddání a úmrtí. Živé matriky jsou uloženy na matričních úřadech. Neživé matriky jsou uloženy ve státních oblastních archivech⁸.

---

⁷ Toleranční patent – dokument vydaný 13. října 1781 rakouským panovníkem a římskoněmeckým císařem Josefem II. Vedle římskokatolického náboženství umožnil existenci dalších tří křesťanských vyznání (luterské, helvetské a pravoslavné).

⁸ Státní oblastní archivy v České republice:

- Archiv hlavního města Prahy
- Státní oblastní archiv Litoměřice
- Státní oblastní archiv Zámorsk
- Zemský archiv Opava
- Státní oblastní archiv Třeboň

Neživé matriky, které se již nachází v archivech jsou v současnosti postupně digitalizovány. Státní oblastní archivy digitalizované archiválie zpřístupňují k nahlížení na internetu. Digitalizaci českých matrik také zčásti provádí Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (církev mormonská)⁹ v USA, která zpětně zapisuje osoby podle matričních záznamů do své církve a při té příležitosti matriky digitalizuje.

3.2.2. Sčítání lidu

Významným zdrojem informací pro genealogy je sčítání lidu. První pokusy o soupis obyvatel jsou soupisy duší, berní rejstříky a soupisy poddaných z 16. a 17. století. První plošný soupis obyvatel je Berní rula pro Čechy a Lánový rejstřík pro Moravu v let 1654–1679.

Pravidelná sčítání lidu zavedla Marie Terezie v roce 1753, na jejíž popud vznikaly tzv. konskripce¹⁰. Další sčítání na našem území proběhla v letech 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1921, 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011.

Sčítací archy starší 100 let jsou z části přístupné k nahlížení na internetu na webových stránkách oblastních archivů. v krajích, kde sčítací archy nejsou digitalizované, je možné požádat o vydání kopie přímo v příslušném oblastním archivu.

3.2.3. Pozemkové knihy a urbáře

Dalším zdrojem informací mohou být pozemkové knihy nebo urbáře. Obsahují informace o jednotlivých staveních v obci a byly do nich zapisovány změny majitelů, úpravy domů, kupní smlouvy, stavy domů apod. v urbářích jsou navíc údaje o počtu zvířectva a soupis majetku u gruntu. To požadovala vrchnost především proto, aby ulehčila výběr daní.

Pozemkové knihy a urbáře jsou v současnosti digitalizovány jen ve dvou archivech – v Třeboni a v Opavě. v ostatních částech republiky je nutné zažádat o „gruntovnici“ osobně v archivu.

-
- Státní oblastní archiv Praha
  - Státní oblastní archiv Plzeň
  - Moravský zemský archiv Brno

⁹ Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů – je největší z mormonských církví. Dnes má přes 15 milionů členů v mnoha zemích světa. Považuje se za obnovenou původní církev založenou Kristem a za jedinou církev na světě, která má v současné době kněžskou pravomoc od Boha, a tudíž je jako jediná oprávněna Ježíšem Kristem vykonávat spásné obřady evangelia.

¹⁰ Konskripce – soupis obyvatel. Konskripce, které probíhaly podle konskripčního patentu vydaného Marií Terezií v roce 1753, byly prováděny nejprve každoročně, od roku 1828 každé čtyři roky.

3.3. Postup genealogického bádání

Prvním krokem začínajícího genealoga je zjistit personální údaje rodičů a prarodičů, které jsou východiskem pro další práci. Tyto údaje lze většinou nalézt v rodinném archivu. Pokud údaje badatel k dispozici nemá, musí si zažádat o vydání kopie křestního, oddacího nebo úmrtního listu na příslušném matričním úřadu.

V matričních dokumentech (vyjma úmrtního listu) jsou uvedeny údaje o rodičích i prarodičích osoby, které se dokument týká. v některých křestních a oddacích listech bývají uvedena i data o narození zmíněných osob. Ta jsou pro badatele nosnou informací pro další postup.

V současnosti je práce badatele výrazně jednodušší, než tomu bylo dříve. Většina matričních knih je digitalizována a volně přístupna k nahlížení na internetu. Nyní badatel vyhledá příslušný archiv, ve kterém jsou matriky uloženy. na webových stránkách navštíví jeho digitální badatelnu¹¹. do vyhledávacího pole uvede obec, ve které se předek narodil. Z nalezených matrik badatel vyhledá tu, která obsahuje zápisy o narození, oddání nebo úmrtí a její správné časové rozpětí. Nyní v matrice nalistuje podle data, či indexu¹² záznam o předkovi. v nalezeném záznamu jsou uvedena jména obou rodičů hledané osoby a ve většině případů i jména prarodičů.

Takový postup badatel opakuje s každým hledaným předkem. Tímto způsobem je badatel schopný nalézt své předky až do období vzniku zápisu matrik, tj. zhruba do konce 16. století.

3.4. Výstupy genealogického bádání

Badatel může své poznatky zapisovat několika možnými způsoby. pro přehlednost je vhodné předky zapisovat do různých schémat nebo grafických sítí.

---

¹¹ Archiv hl. m. Prahy – www.ahmp.cz
SOA Litoměřice – www.soalitomeric.cz
SOA Zámorsk – www.vychodoceskearchivy.cz
SOA Třeboň – www.digi.ceskearchivy.cz
SOA Praha – www.soapraha.cz
SOA Plzeň – www.portafontium.cz
MZA Brno – www.mza.cz
ZA Opava – www.digi.archives.cz

¹² Index – Zvláštní matriční kniha obsahující odkazy na zápisy o narození, oddání nebo úmrtí v matričních knihách. Usnadňuje vyhledávání jednotlivých záznamů, a to podle jména, data nebo místa vzniku zápisu.

Nejpoužívanější typ grafického zobrazení předků je „vývod z předků“. Ten vychází z jedné osoby a sleduje všechny její přímé předky jak po otcovské, tak po mateřské linii. Dalším používaným schématem je rodokmen, který podobně jako vývod sleduje přímé předky, avšak se soustředí pouze na otcovskou linii (mužské předky). Třetím typem schématu je rozrod. Ten je nejobtížnější vytvořit, protože sleduje všechny potomky jedné osoby. Rozrod z nejstaršího známého předka tak může obsahovat i několik tisíc jmen.

Informací o předcích ale badatel má zpravidla více, než se vejde do schématu. Jedná se o různé kopie matričních a jiných záznamů, fotografie, památky apod. Vhodným uchováním těchto artefaktů je vlastní digitální archiv v počítači. Případně je možné nalezené záznamy v digitální podobě umístit na internet na vlastní rodopisnou webovou stránku. Ta zprostředkuje prezentaci výsledků genealogického bádání dalším členům rodiny nebo celého rodu.

Jiným způsobem, jak uchovat a prezentovat badatelovu práci je vytvořit rodinnou kroniku. v současnosti je možné vytvářet kroniku v počítači, kde je výrazně jednodušší zařadit do kroniky kromě textu i obrázky a fotografie. Digitální kroniku je možné jak stále doplňovat a upravovat, tak vytisknout a uchovat v rodinné knihovně.

3.5. Důvody a motivace k poznání vlastní rodinné historie

Už naši velmi vzdálení předkové z období pravěku a starověku rozvíjeli první zájmy v oblasti genealogie. Byť to byly způsoby, které nedělali čistě pro účely genealogie, ale v současnosti jsou za genealogické považovány. Vyplynuly z potřeb duchovních i biologických. Nazýváme je kult uznávání předků. po generace se naši předkové učili od svých rodičů a prarodičů a nápodobou kopírovali jejich konání a jednání. Vývoj lidstva je možný pouze cestou, kdy své objevy a zdokonalování opíráme o způsoby našich předků. Zde hovoříme o důvodech k uctívání předků, které jsou opodstatněni duchovní (náboženskou) nebo biologickou (evoluční) potřebou.

Od středověku a posléze ve větší míře v novověku se setkáváme s genealogií, pro niž se důvody a motivace začínají lišit od těch prapůvodních. Kult předků uznáváme jistě i nyní, ovšem ve středověku byl značně poznamenám šlechtickou a královskou genealogií. Lidé se o své předky zajímali především z toho důvodu, aby dokázali svůj vysoce postavený původ. Prostí lidé se svým původem příliš nezaobírali, uctívali sice své předky, ale o konkrétní historii vlastní rodiny se ve větší míře nezajímali. Až v 19. století, kdy praktická občanská genealogie začala pronikat do středních a nižších vrstev obyvatelstva se setkáváme s ojedinělými případy,

kdy obyčejní lidé sepisují své životní příběhy a osudy, aby je předali dalším generacím. Důvody k takovému jednání jsou zřejmé například u spisovatelky Boženy Němcové, která své příběhy a paměti sepisovala, a tak je poskytla příštím generacím. Vedly ji k tomu pravděpodobně také obavy ze zániku národních kulturních zvyků a snažila se je zachytit v syrové a autentické podobě. Tento důvod se vyskytoval především v období realismu a národního obrození. Nyní jsou nám tyto kroniky, knihy, spisy a památky nesmírně vzácným zdrojem informací.

Větší zájem o občanskou genealogii spatřujeme od 20. let dvacátého století. Občané byli motivováni rodinnými a národními tradicemi, které byly často propagovány. v literatuře se objevovaly citáty typu „Cti otce svého a matku svou.“ nebo „Národ, který nezná svých dějin, je omezen na přítomnost toho pokolení, které právě žije.“ Motivace byla tedy zaměřena na poznání minulosti jako klíč k poznání sebe sama. Opět se tedy důvody k vlastní genealogii obrací také k biologickým faktorům.

V současnosti se nám nabízí stále větší škála důvodů, proč bychom se mohli o vlastní rodopis zajímat. Stále setrvávají důvody duchovní a biologické. Bádání nám umožňuje nejen objevit historii svého rodu, ale prostřednictvím takového zjištění poznat i sebe sama. S rychlým vývojem technologií se v současnosti setkáváme s novými metodami, které samy o sobě slouží jako motivační prvek k zájmu o rodopis. Jedná se především o genetiku, která je dnes přístupná všem bez rozdílu pohlaví a věku.

Následující důvody, které by mohly člověka motivovat k zahájení objevování vlastní rodové historie, nejsou seřazeny podle důležitosti. Následující výčet se snaží odpovídat na otázky: „*Co nám genealogie nabízí?*“ a „*Proč by se lidé mohli o historii vlastního rodu zajímat?*“

Důvody čerpám z vlastního průzkumu a z vlastních zkušeností při setkání s praktickou genealogií. Empirický výzkum proběhl kvantitativní i kvalitativní formou. Jeho průběh a výsledky jsou uvedeny v kapitole č. 4.

- **Poznání historie rodiny:** Člověk pociťuje touhu odhalit, odkud pochází a kdo byli jeho předkové. Je to přirozený pocit, který je po generace zakódovaný v genech už od starověku a možná i pravěku. Tento pocit se někdy dostaví až na sklonku života člověka, ve stáří. Nezřídka je již na začátek bádání „pozdě“, protože cenné vzpomínky, které uchovávali naši rodiče a prarodiče často odcházejí i s našimi blízkými a nestihneme je zaznamenat. Aby se dostavila touha poznat vlastní rodovou historii už v dětském věku,

měli bychom děti motivovat dalšími způsoby a metodami, které jsou zmíněny v dalších bodech.

- **Poznání osob na fotografiích:** Ptáme se, kdo jsou lidé na starých rodinných fotografiích. k tomu, abychom to mohli rozklíčovat, potřebujeme zjistit, kdo jsou naši předkové.
- **Vysvětlení rodinných příběhů:** v rodině kolují různé příběhy. Častým příkladem jsou příběhy typu: „Náš děda padl ve válce.“ nebo „Moje prababička si vzala žida.“, případně „Můj prastrýc spáchal sebevraždu“. Jen málokterá rodina má doma důkazy o tom, zda jsou takovéto příběhy pravdivé. Můžeme cítit potřebu si je ověřit nebo vyvrátit, a tak nezbyvá nic jiného než začít aplikovat praktickou genealogii.
- **Zprostředkování historických událostí pomocí souvislostí:** Ve školách se historie praktikuje spíše teoreticky. Při vlastním bádání se najednou setkáváme s vlastním prožitím historie prostřednictvím svých předků. Zjišťujeme, jak naši rodinu ovlivnily války, královské patenty nebo nařízení, která významná osobnost se mohla setkat s našimi předky apod.
- **Vytváří a povzbuzuje fantazii a tvůrčí představivost:** Často se při bádání dostáváme k informacím, kde předkové žili a čím se živili, nezářdka objevíme jejich vlastnoruční podpis nebo krátkou informaci ze života. To nám otevírá možnost zapojit fantazii, usuzovat a představovat si, jací naši předkové byli, jak nejspíše vypadali, jak vypadalo jejich obydlí, jaké charakterové rysy prokazovali svými životními příběhy. Libor Friedel (www.liborfriedel.cz) nazval tuto úvahovou metodu „geneo-koučink“. Poukazuje, že badatel přenáší svou fantazii a představivost do příběhů vlastních předků. Dle mého úsudku se může jednat i o druh relaxace, duševní hygieny a duševní terapie.
- **Poznání nových míst:** Badatel při své práci objevuje stále nové názvy obcí a měst, ze kterých jeho předkové pocházeli. Tato místa se stávají zosobněnými, spojenými s historií vlastního rodu. Mohou se stát cílem výletů. Můžeme poznat města, obce, kostel (ve kterém byli předkové oddáváni), hřbitov, kde byli pochováni. Podívat se můžeme i na místa, kde stojí nebo stávalo obydlí našich předků. Tento princip turistiky také podporuje tzv. geneo-koučink.
- **Povzbuzuje kritické a logické uvažování:** Mnohé informace o předcích lze odvodit z různých souvislostí, které pak můžeme ověřit v zápisech a listinách. Často logický úsudek dokáže badatele významně posunout vpřed ve své práci. Příkladem může být jednoduché odpočítání věku předků: Nalezneme zápis o oddávkách našeho předka.

Zjistíme z něj, kolik bylo předkovi v době svatby let. Jednoduše můžeme dopočítat, kdy se narodil. Tento úsudek můžeme ověřit nalezením zápisu v příslušné matrice.

- **Učí trpělivosti a systematičnosti:** Když se badatel pustí do své rodopisné práce, velmi rychle se dokumenty, různé fotografie a informace o předcích rozrůstají. Badatel si musí vytvořit systém, který mu bude ve výsledcích udržovat pořádek, aby práce zůstala přehledná. v opačném případě by mohl přijít rychlý konec práce z důvodu ztráty motivace kvůli nepořádku v informacích. Trpělivost je zde rozvíjena při hledání historických záznamů o předcích. Občas se stává, že jednu informaci, která je nezbytná pro pokračování v práci, badatel intenzivně hledá i několik dní, měsíců nebo roků.
- **Probouzí vděčnost za vlastní existenci:** Při bádání po předcích zjišťujeme, kolik osob může za to, že jsme na tomto světě. Stačí spočítat jen několik generací, a zjistíme, že například v pěti generacích historie rodu se vyskytuje 64 přímých předků. O pět generací více je to už 2 048 přímých předků. Takové zjištění může v badateli vyvolat pocit pomíjivosti a náhody, ale také vděčnosti za vlastní život a odpovědnosti za život svých potomků. Jako vzdání díky za vlastní existenci může mít badatel potřebu své předky poznat a informace o nich shromažďovat.

Počet pokrevních předků lze zjistit jednoduchou rovnicí:

$$2^{(g-1)} = \text{počet předků}$$

g – počet generací

- **Neustále učí něčemu novému:** Badatel se během své práce setká s velkým množstvím činností, které rozvíjí jeho dovednosti i znalosti. Příkladem je:
  - Práce s internetem a vyhledávání v digitalizovaných archiváliích
  - Hledání v mapách, a to jak historických, tak aktuálních
  - Překládání z cizích jazyků (nejčastěji z němčiny a latiny)
  - Čtení starého písma, starších jazykových formulací apod.
  - Při bádání v terénu také fotografování, případně filmování
  - Práce se skenerem a tiskárnou
  - Vyhledávání v knihách a archivních pomůckách
  - Komunikace s úřady (archivy)
  - Při prezentaci svých badatelských výsledků také práce se slohem, blogem, sociálními sítěmi

- **Vytváří výzvy a umožňuje je plnit:** Při práci se badatel setkává s výzvami, které se mu samy nabízejí. Výzvou mohou být úkoly rozličných typů: Například najít a zjistit určité datum (o úmrtí pradědečka nebo datum svatby prarodičů), najít dům, kde předkové žili a který se dochoval do současnosti (jet se tam podívat, navštívit současné majitele, seznámit se). Většina výzev, které se předem zdají až nespílitelné se postupem času stávají dostupnějšími a jejich naplnění v badateli vzbuzuje určitý typ adrenalinu a poskytuje mu vyplavení příhodné dávky endorfinů do těla.
- **Umožňuje lépe porozumět práci archivářů:** Při badatelské činnosti se člověk nevyhne návštěvě archivů, kde stráví i několik hodin. Při komunikaci s archiváři nebo úředníky badatel zjišťuje, jak archivy fungují a naučí se v nich vyhledávat potřebné prameny.

Řičař (2010, s. 10) uvádí, že člověk v životě projde třemi obdobími:

1. Mládí – učení se a získávání poznatků.
2. Tvůrčí období – Jedinec uplatňuje to, co se naučil.
3. Období zralosti – Jednotlivec se obrací do minulosti a zjišťuje, co udělal dobře a co špatně.

Řičař dále dodává, že ve třetím období by měl jedinec své zkušenosti přenášet na mládež. Nikoliv mentorováním a příkazováním, ale výpovědí o svém životě, svých radostných a správných událostech, ale i o událostech nepříjemných, ze kterých by měl vyvozovat své životní zkušenosti a předávat je mladým.

Na základě takového tvrzení je patrné, že důležitost komunikace mezi mladými a staršími lidmi je pro společnost značně důležitá a pro její správný rozvoj až nepostradatelná. Tento sociální aspekt je v současnosti často nahrazován komunikací s internetem nebo se svými vrstevníky. Tato diplomová práce se snaží motivovat ke komunikaci mezi mladší a starší generací. Starší jedinci nejsou často těmi, kteří rozhovory začínají. Většinou je nenapadne o svých životních zkušenostech vyprávět. Je proto na mladých, aby se o životy svých rodičů a prarodičů začali zajímat již v mladém věku. Jestliže by se jedinec začal zajímat o svou rodinnou historii až v dospělosti nebo ve starším věku, je možné, že by se již neměl na důležité informace koho ptát. Tento motivační prvek je významný jak pro mladší, tak pro starší generaci a mohl by být jedním z důvodů, proč začít pátrat po své rodinné historii.

4. Průzkum motivace a informovanosti v oblasti genealogie

Pro praktickou část diplomové práce bylo potřeba zjistit, jaký je aktuální stav motivace a informovanosti veřejnosti v oblasti genealogie. To především proto, aby bylo možné určit, jak má být praktická část práce koncipována a která odvětví a genealogická témata rozvíjet. Průzkum je soustředěn na dvě věkové skupiny: dospělou populaci a dětskou populaci.

Průzkum mezi dospělými proběhl formou dotazníku, který obsahoval otázky zjišťující aktuální stav znalostí vlastní rodinné historie a také zjišťující motivaci účastníků k vlastní genealogické praxi.

Průzkum v dětské sféře proběhl formou rozhovoru, který cílil na zjištění vědomostí a znalostí odborných genealogických termínů.

4.1. Kvantitativní průzkum

Dotazník slouží k nasbírání velkého počtu odpovědí mezi veřejností a tím vyhodnocení obecného stavu úrovně informovanosti v oblasti genealogie. Dotazník přístupný online na internetu vyplnilo 100 náhodných respondentů. Dotazník zkoumal, jaký je zájem o genealogii mezi lidmi, případně jakou mají motivaci pro vlastní rodopisné pátrání. Podle výsledků je patrné, že obecný zájem o genealogii mezi lidmi je vysoký a kdyby byli lépe informovaní a vzdělaní v této oblasti, rádi by se do genealogie vlastního rodu pustili. Vzhledem k nižšímu počtu respondentů (100) je výsledek pouze informativního charakteru a nemusí být zcela kompatibilní s širší veřejností, která do průzkumu zapojena nebyla. Nicméně i takový vzorek odpovědí navádí autorku práce k okruhům, kterými je možné se zabývat v praktické části diplomové práce a rozvíjet tak informovanost už od útlého věku.

Dotazník vyhodnotil, že respondenty by zaujalo praktikování vlastní genealogie pomocí internetu. Z tohoto zjištění vychází praktická část diplomové práce, která mladším čtenářům vysvětluje základy hledání předků na internetu.

Obsah a vyhodnocení dotazníku:

1. Máte v rodině zpracovaný rodokmen, případně zajímá se někdo z Vaší rodiny o historii Vašeho rodu?	Počet odpovědí:	Podíl odpovědi v procentech:
Ano, rodinou historií máme zmapovanou.	35	35 %
Ne, rodinnou historií zpracovanou nemáme a toto téma mě nezajímá.	2	2 %
Ne, rodinnou historií ještě zpracovanou nemáme, ale rád/a bych měl/a.	59	59 %
Nevím, jestli rodinnou historií zpracovanou máme či nikoliv.	4	4 %

2. Zaškrtněte pole, na která byste byl/a schopný/a odpovědět ANO:	Počet odpovědí:	Podíl odpovědi v procentech:
Znám jména a roky narození všech svých prarodičů.	50	50 %
Máme zpracovanou rodinnou kroniku, kde nalezneme všechny možné informace o svých předcích, včetně fotografií.	2	2 %
Kromě toho znám i jejich místa narození.	24	24 %
Už jsem se někdy zajímal/a o genealogii - tj. rodopis.	36	36 %
Vím, odkud pochází můj rod, kde jsou mé kořeny.	43	43 %
Chtěl/a bych se dopátrat historie mé rodiny až do 17. století.	56	56 %
Pokud by bylo možné pátrat po předcích po internetu, určitě bych hledání věnoval/a svůj čas.	78	78 %
Dokážu říci, jaké povolání měl můj pradědeček z matčiny strany.	31	31 %
Dokážu vyjmenovat tři řemesla, která provozovali mí předkové.	31	31 %
Nechal/a bych si udělat genetický test jen proto, abych zjistil/a odkud přicházejí mí předkové.	51	51 %

3. Myslíte si, že je důležité znát své předky?	Počet odpovědí:	Podíl odpovědi v procentech:
Ano. Důvodů je hned několik, například tím poznáváme i sebe sami.	55	55 %
Ne, je to zcela zbytečné. Co bylo, bylo, už to neovlivním a historie mne příliš nezajímá.	0	0 %
Bylo by dobré je znát, ale nedávám tomu takovou váhu, abych se tímto tématem zabýval/a.	45	45 %

3. Jsem:	Počet odpovědí:	Podíl odpovědi v procentech:
Muž	9	9 %
Žena	90	90 %
Student	80	80 %
Je mi méně než 30 let	91	91 %
Je mi více než 30 let	7	7 %
Mám vlastní děti	6	6 %

4.2. Kvalitativní průzkum

Rozhovor se uskutečnil s dětským divákem – dívkou ve věku 10 let navštěvující 4. třídu základní školy. Zajímal se o informovanost v oblasti genealogických termínů a obecných výrazů týkajících se rodopisu.

Rozhovor byl důležitý pro následný výběr vhodných slov do praktické diplomové práce a jejich objasnění. Slova, která byla pro respondentku neznámá, jsou v praktické diplomové práci zvlášť pečlivě vysvětlena. Některá slova respondentka znala, ale nedokázala je vlastními slovy popsat. Tato slova jsou také s vysvětlením použita v praktické části DP.

Respondentka odpovídala na otázky, zda slova zná, zda jim rozumí a zda je umí popsat vlastními slovy:

Slovo:	Odpověď:	Výsledek:
Generace	„To jsou rodiče, pak děti, a tak.“	Zná, ale neumí správně vysvětlit.
Rod	„To nevím.“	Pojem nezná.
Rodokmen	„To je to, kam si píšeš svoje předky.“	Zná a rozumí pojmu.
Předkové	„Ti, kdo byli před tebou, jako v historii.“	Má ponětí o pojmu, ví, že jsou to příbuzní, ale neumí pojem správně popsat vlastními slovy.
Století	„Třeba 20., 19., 18...“	Pojem zná a rozumí mu. Neumí jej vysvětlit.
Zdědit po někom	„Třeba když někdo umře, tak zdědíš dům.“	Obecně pojem zná a rozumí mu. po upozornění, že se nemusí dědit pouze hmotný majetek, ihned respondentka odpověděla, že se dědí i podoba a vlastnosti.
Prarodiče, praprarodiče, ...	„To jsou rodiče babičky a tak dál.“	Pojem zná a chápe jeho posloupnost.
Pokrevensví, pokrevní	„To nevím.“	Pojem nezná.
Genetika	„To taky nevím.“	Pojem nezná.
Pokolení	„Nevím.“	Pojem nezná.

5. Genealogie pro děti

V současnosti se genealogem stane člověk většinou až ve věku dospělosti. Přitom právě potřeba „dětských“ genealogů je na místě hned z několika důvodů. Většina z nich je přímo obsažena ve vzdělávacích oblastech a v průřezových tématech uvedených v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Pokud se tedy budou děti věnovat genealogii, splní hned několik bodů v RVP.

Složitost praktické genealogie nabízí širokou škálu k výběru dílčích úkolů pro různé věkové skupiny. Nabízí možnosti od nejjednodušších úkonů pro nejmenší děti (zpravidla zde patří evokace a motivace, rozhovory, poznání vlastní rodiny a základních rodinných vztahů), až po složité úkony pro starší děti (vyhledávání v matrikách, čtení starého písma apod.)

5.1. Genealogie ve vzdělávání

5.1.1. Vzdělávací cíl praktické genealogie

Hlavní vzdělávací cíl praktické genealogie pro děti by mohl znít: *Žák/Účastník se zájmem vytvoří vlastní rodokmen svých předků. k dosažení tohoto cíle je zapotřebí splnit mnoho dílčích cílů, které bývají často individuální a pro každého badatele mírně odlišné. Splnění vzdělávacího cíle praktické genealogie pro děti však dosahuje minimálně těchto úrovní v taxonomiích vzdělávacích cílů:*

- Bloomova taxonomie kognitivních cílů: 6. úroveň – hodnotící posouzení (Posouzení materiálů, podkladů, metod a technik z hlediska účelu podle kritérií, která jsou dána nebo která si žák/účastník sám navrhne.)
- Daveova taxonomie psychomotorických cílů: 4. úroveň – koordinace (Koordinace několika různých činností řazených za sebou v požadovaném sledu, výkony jsou vnitřně konzistentní.)
- Kratwohlova taxonomie afektivních cílů: 3. úroveň – oceňování hodnoty (Oceňování a přijímání hodnot, viz kapitola 5.1.2.)

Vzdělávání v oblasti genealogie rozvíjí tyto klíčové kompetence:

- Komunikativní kompetence (rozhovory s rodinnými příslušníky, rozhovory s pracovníky archivu, rozhovory s pamětníky)
- Kompetence k učení (projevování ochoty věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení – genealogie je celoživotní záliba, „Nikdy nekončí.“)

- Kompetence k řešení problémů (rozpoznání problému, využití vhodných metod a strategií, objevování různých variant řešení)
- Kompetence občanské (respektování, ochrana a ocenění tradic, kulturního a historického dědictví)

5.1.2. Výchovné a vzdělávací přesahy v praktické genealogii

Genealogie v praxi nabízí pozitivní rozvíjení jak kognitivních, tak především afektivních procesů v osobnosti dítěte. Genealogický proces podporuje rodinný patriotismus. Dítě si více váží rodinných členů a je hrdé na to, že patří do určité rodiny. Během rozhovorů se staršími členy rodiny se dítě dozví mnoho zajímavostí, díky nimž si lépe zapamatuje důležité historické události (například světové války apod.). Učení v kontextech a souvislostech je jedna ze základních zážitkových, a především účinných metod učení. Na příkladech zajímavých informací z rodinné historie se u dítěte také upevňuje kladný hodnotový systém. Poznáním rodinné historie a historie obecně si dítě více váží předmětů a jevů současnosti, které starší generace neznaly.

5.1.3. Aktuální stav genealogického vzdělávání na českých základních školách a v zájmových institucích

Vzdělávání a praktikování vlastní genealogie na českých základních školách je v současnosti minimální. Žáci se většinou setkají s genealogií pouze na prvním stupni při vyplňování vlastního základního rodokmenu. Tím však vzdělávání v oblasti genealogie končí. Přitom právě praktická genealogie se může stát předmětem a zprostředkovatelem informací ve spoustě vzdělávacích oblastech.

Genealogické vzdělávání v dětských zájmových institucích je stále v začátcích. v České republice se začínají pořádat dětské kurzy genealogie především v soukromých zájmových institucích. Počet „genealogických kroužků“ probíhajících během školního roku se pohybuje v oblasti jednotek.

5.1.4. Možné zařazení genealogického tématu do vzdělávacích oblastí v Rámcovém vzdělávacím plánu pro základní vzdělávání

Při praktikování vlastní občanské genealogie se žák setká **přímo** s těmito vzdělávacími oblastmi:

- Člověk a jeho svět (Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas)

- Člověk a společnost (Člověk v dějinách; Křesťanství a středověká Evropa; Modernizace společnosti, Moderní doba; Člověk ve společnosti; Člověk jako jedinec; Člověk, stát a hospodářství; Člověk, stát a právo)
- Jazyk a jazyková komunikace (Komunikační a slohová výchova; Čtení s porozuměním)
- Matematika a její aplikace (Číslo a početní operace)
- Informační a komunikační technologie (Vyhledávání informací a komunikace; zpracování a využití informací)
- Člověk a příroda (Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie; Česká republika; Terénní geografická výuka, praxe a aplikace)
- Člověk a svět práce (Pěstiteleské práce; Příprava pokrmů; Svět práce)
- Etická výchova (Rodina)
- Filmová/audiovizuální výchova (Komunikace, posilování a prohlubování komunikačních schopností)

5.1.5. Obsazení tématu ve vybraných školních vzdělávacích programech

Zhodnocení míry obsazení genealogických témat ve Školních vzdělávacích plánech je složité především z toho důvodu, že každá základní škola vytváří svůj vlastní vzdělávací plán. Vychází přitom z Rámcového vzdělávacího plánu, který však přímé zařazení genealogických prvků do výuky nenařizuje. Genealogická témata se tedy ve školách objevují v různých mírách a zmapování jejich obsažností napříč Českou republikou by mohlo být samostatným výzkumným tématem. pro nastínění problematiky byly pro diplomovou práci náhodně vybrány školní vzdělávací plány tří základních škol v České republice. Jednalo se o základní školy nacházejících se v různých městech: 1. ZŠ byla z města s více než 500 000 obyvatel, 2. ZŠ byla vybrána ze středního města do 50 000 obyvatel a třetí ZŠ byla z venkova, z vesnice do 5000 obyvatel.

Přímé obsazení tématu ve školním vzdělávacím plánu ZŠ v krajském městě s více než 500 000 obyvatel:

- Předmět Prvouka; Lidé kolem nás; 1. ročník: „Rozlišuje příbuzenské vztahy v rodině, seřadí členy rodiny podle věku.“
- Předmět Prvouka; Lidé kolem nás; 2. ročník: „Vyjmenuje další rodinné příslušníky nad rámec vlastní rodiny, pojmenuje členy rodiny a další příbuzné.“

Přímé obsazení tématu ve školním vzdělávacím plánu ZŠ v okresním městě s méně než 50 000 obyvateli:

- Žádné přímé obsažení tématu v ŠVP neuvedeno.

Přímé obsažení tématu ve školním vzdělávacím plánu ZŠ na vesnici s méně než 5000 obyvateli:

- Předmět Český jazyk a literatura; Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, ročník neupřesněn: „Vyprávění rodinných příběhů“.

Z prostudovaných Školních vzdělávacích plánů je patrné, že se žáci s vlastní geneologií setkají opravdu velmi okrajově. Školy se ve vzdělávání žáků snaží tématům rodinným spíše vyhýbat, aby nedošlo k nechtěné konfrontaci s disfunkční či neúplnou rodinou žáka. Vzdělávání a výchovu v oblasti rodiny a genealogie přenechávají školy na individuální vzdělávací zájmové instituce, které však tyto služby nabízí velmi zřídka.

5.1.6. Obsažení tématu v zájmových institucích

Zájmovými institucemi jsou myšleny vzdělávací či zábavná centra, která nabízejí kurzy nebo kroužky pro děti do 18. roku věku.

Nový kroužek pro děti nenabízí přímo zájmová instituce, ale díky povaze kroužku je možné jej zahrnout do této kapitoly. Kroužek s názvem „Pátrejte po svých kořenech“ vznikl v roce 2017 v Ústavu pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jedná se o první kroužek pro děti v České republice vedený odborníky v oboru (historiky a archiváři). První kurz probíhal od října roku 2017 do června roku 2018. Pokud organizátoři budou konat kroužek každoročně, bude se jednat o jediný takový projekt v České republice.

Další kroužek nabízí Středisko volného času, vzdělávání a služeb Labyrint v Kladně. Kroužek „Genealogie – pátrání po předcích“ probíhá každoročně od školního roku 2015/2016 a vede jej pedagog volného času, který se primárně věnuje matematice, vojenství a okrajově genealogii. Nejedná se tedy o odborníka, což ovšem nesnižuje kvalitu kroužku.

Jiné kroužky a kurzy genealogie pro děti v současnosti nabízené nejsou. Napříč Českou republikou jsou nabízeny pouze kurzy pro dospělé.

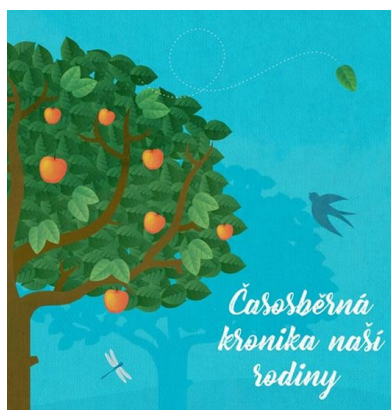
5.2. Rešerše literatury a ostatních zdrojů věnující se genealogii pro děti

5.2.1. Tuzemská literatura

V české sféře se vyskytují zatím jen pokusy o vydání publikace, která by se plně věnovala pouze dětskému čtenáři a byla cílena především na zvýšení jeho zájmu o genealogii a splnění vzdělávacího cíle praktické genealogie.

Vyplňovací publikace

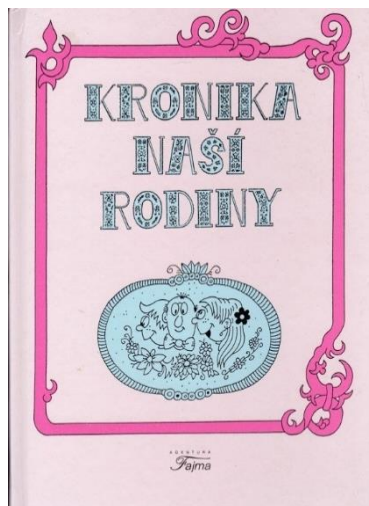
Na trhu se vyskytují rozsáhlé publikace, které vybízejí k doplňování a zapisování různých rodinných událostí. Většina těchto knih však cílí pouze na dospělého čtenáře. Dětského diváka tak pravděpodobně svým zpracováním a obsahem nezaujmou. Takovým příkladem je aktuální knižní novinka s názvem *Časoběrná kronika naší rodiny* z roku 2017 od vydavatele Babičkárství.

9. Obal knihy: Monika Kopřivová – *Časoběrná kronika naší rodiny*, 2017 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

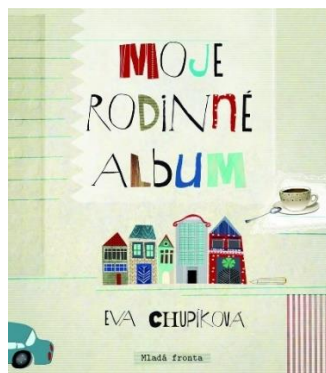
Doplňovací publikace určená přímo dětem je kniha *Kronika naší rodiny* vydaná Agenturou Fajma ve spolupráci s Českou pojišťovnou v roce 1992. Již podle obálky je patrné, že kniha cílí na dětského čtenáře. Ilustrace s dětskou tematikou a celková barevnost knihy láká čtenáře k nahlédnutí. Obsah publikace je však spíše klasičtějšího charakteru. v každé kapitole jsou vždy uvedeny jednoduché instrukce a pod nimi prázdná místa k vyplnění nebo vlepení fotografií. První polovina knihy je věnována vyplňování údajů o vlastní rodině (např. osobní údaje o pisateli, rodičích, sourozencích, adresy rodinných příslušníků nebo informace o domácích zvířatech). Další kapitola nabádá k vyplnění informací o rodinných zvyklostech a způsobech bydlení. Druhá polovina knihy je určena k zápisům o událostech v rodině. Zde se nachází jen prázdné strany bez instrukcí. Vyplněná kniha bude určitě zajímavým a cenným

dokladem rodinné historie. Zdá se však, že zde chybí motivační složka, která je nepochybně pro dětského čtenáře důležitá, snad klíčová. Ovšem s přihlédnutím, že se jedná o knihu z roku 1992, můžeme o ní hovořit jako o pokrokové.

10. Obal knihy: Michal Černík – *Kronika naší rodiny*, 1992 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

V roce 2012 byla vydána nová vyplňovací publikace, která se přibližuje genealogickému tématu. Jmenuje se *Moje rodinné album*. Autorkou je Eva Chupíková. Zaměření knihy je na rodinu a rodinný život, na vyplnění informací o prarodičích a vyplnění rodokmenu po 3. generaci. Doplněna je zábavnými ilustracemi. Čtenář zde převážně vyplňuje jednoduché úlohy (např.: Nakreslit se s babičkou v cukrárně). Kniha bude pro čtenáře jistě zajímavá a podněcuje fantazii a kreativitu. Odborné termíny a zábavné genealogické prvky se zde ale nevyskytují.

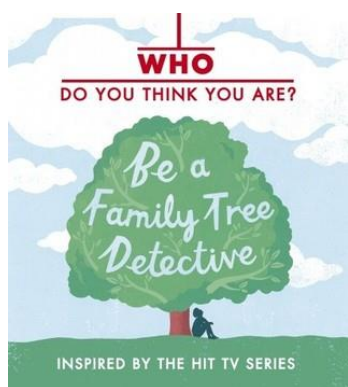

11. Obal knihy: Eva Chupíková – *Moje rodinné album*, 2012 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)

5.2.2. Zahraniční literatura

V zahraničí se genealogická literatura pro děti objevuje častěji. Toto téma je oblíbené především ve Velké Británii, Francii a Německu. Každoročně se koná celosvětová konference¹³ o zkoumání historie rodin, která je zaměřená nejen na dospělé, ale také na děti. Mimo zábavné prvky nabízí konference k vyzkoušení i různé genealogické hry pro děti. Předvádí se zde značné množství knižních novinek v oblasti genealogie.

V rámci britského televizního seriálu *Who do You Think You Are?* vysílaného na kanálu BBC od roku 2004 do roku 2015 a zabývajícího se rodopisem známých osobností byla vydána v roce 2010 genealogická kniha pro děti *Who do You Think You Are? Be a Family Tree Detective*. Kniha obsahuje jak odborné teoretické pasáže, tak zábavné prvky pro děti s mnoha zábavnými úkoly pro zpestření genealogické práce. Jako příloha ke knize slouží plakát s rodokmenem k vyplnění, zvláštní kniha pro zapisování rodinných událostí a kartičky pro zapisování údajů o předcích. Kniha je zajímavá a předpokládám, že zaujme dětského čtenáře jak svým obsahem, tak především grafickým zpracováním. Nevýhodou knihy je mnoho volných příloh (plakát, malá kniha a kartičky), které se mohou jednoduše z knihy vytrahit.

12. Obal knihy: Dan Waddell – *Who do you think you are? Be a family detective*, 2010
<http://www.walker.co.uk>

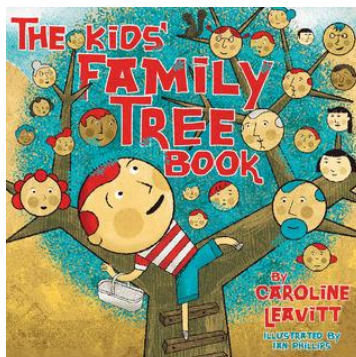
13. Kniha s přílohami (plakát, vyplňovací karty, kniha k zapisování osobních informací): Dan Waddell – *Who do you think you are? Be a family detective*, 2010
(zdroj: <http://www.walker.co.uk>)

Britská kniha z roku 2005 *The Kids' Family Tree Book* zaujme diváka především svým grafickým zpracováním. Obsah knihy se zabývá taktéž rodopisem pro děti, je ale v některých pasážích podán méně zajímavě. Příkladem je kapitola, kde čtenář je vybízen ke psaní dlouhých

¹³ RootsTech Family Discovery Day (www.rootstech.org)

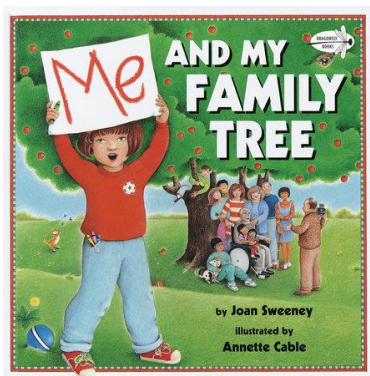

textů o rodinných tradicích. Jedná se o starší způsob provedení podobných knih, kde ještě není brát zřetel na zážitkové podání knihy jako na jednu z motivačních metod.

14. Obal knihy: Caroline Leavitt – *The kids' family tree book*, 2005
(zdroj: www.goodreads.com)

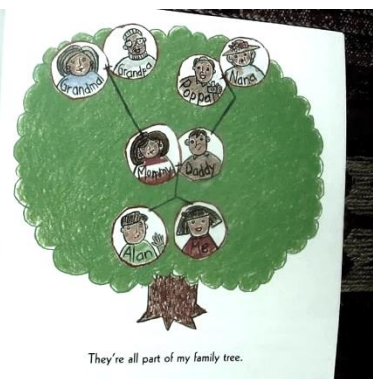
Sešit vydaný roku 1999 se jmenuje *Me and My Family Tree*. Je určen pro nejmenší děti. Vyskytuje se zde méně textů a více ilustrací a míst k vyplňování. Tento sešit je skvělý pro začátky s genealogií pro děti. po prostudování tohoto sešitu jsou děti připraveny vyplňovat publikace určené starším čtenářům.

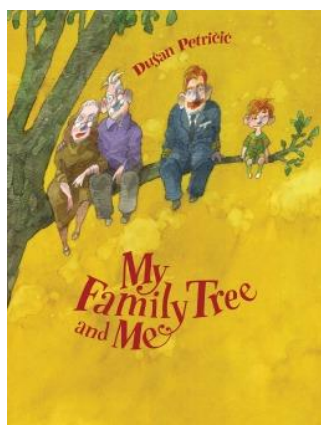
15. Obal knihy: Joan Sweeney – *Me and my family tree*, 1999
(zdroj: www.scholastic.com)

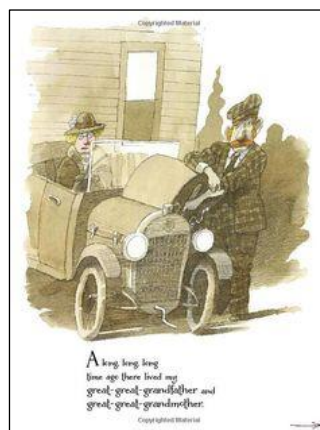
16. Vnitřní dvoustrana knihy: Joan Sweeney – *Me and my family tree*, 1999
(zdroj: www.scholastic.com)

Knih *MY FAMILY TREE AND ME* (2015) je zaměřena na staršího čtenáře. Věnuje se historickým událostem, které čtenář propojuje s vlastní rodinnou historií. Kniha je oboustranná, tzn., že ji lze otvírat i z přední strany obálky, tak i ze zadní strany. Obsah zadní části knihy je určen k vyplňování, v přední části se nachází teorie s ilustracemi.

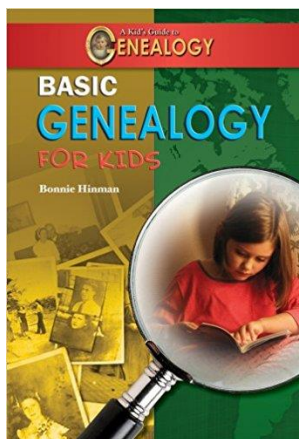

17. Obal knihy: Dušan Petričić –
My family tree and me, 2015
(www.kidscanpress.com)

18. Vnitřní strana knihy: Dušan Petričić –
My family tree and me, 2015
(www.kidscanpress.com)

Basic Genealogy for Kids (A Kid's Guide to Genealogy) je naučná kniha, která vysvětluje dětem staršího věku, jak postupovat při genealogickém bádání. Větší část knihy obsahuje texty s návody, jak při práci postupovat. Texty jsou však psány poutavě a lze předpokládat, že ačkoliv kniha není interaktivní, dětského čtenáře zaujme. Kreslené ilustrace se zde nevyskytují, jsou nahrazeny fotografiemi. Kniha vyšla v roce 2011 ve Velké Británii.

19. Obal knihy: Bonnie Hinman – *Basic Genealogy for Kids*
(*A Kid's Guide to Genealogy*), 2011
(zdroj: www.overdrive.com)

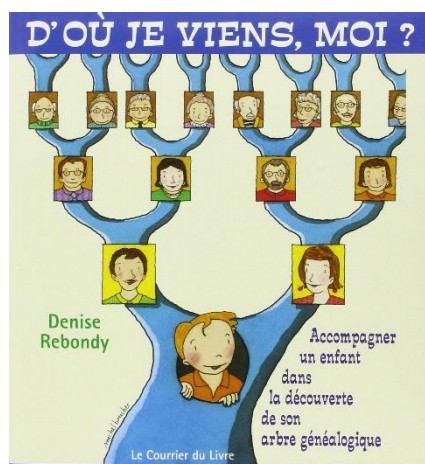
Kniha *Oma erzähl mal Mama Papa Opa Stammbuch Buch Erinnerungsbuch Geschenk* je jedinou německou publikací podobného žánru. Celý její obsah je věnován pouze vyplňování

informací o rodičích a prarodičích. Kniha je tvořena formou otázek, na které dětský čtenář odpovídá. Kniha je vytvořena tak, že sice cílí na dětského čtenáře, ale svou podobou by ji mohl vyplňovat i dospělý člověk. Neobsahuje dětské ilustrace, je založena na použití čistého grafického designu s minimalistickými prvky.

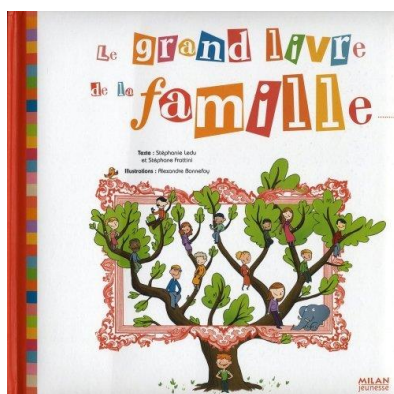
20. Vnitřní dvoustrana knihy: Oma erzähl mal Mama Papa Opa
Stammbuch Buch Erinnerungsbuch Geschenk, 2016
(www.droemer-knaur.de)

Francouzská kniha z roku 2003 věnující se genealogii pro děti se jmenuje *D'où je viens moi? Accompagner un enfant dans la découverte de son arbre généalogique* obsahuje spíše teoretické texty, které objasňují dětem postup při práci badatele a vyzývá děti k založení vlastního rodokmenu. Nenabízí však místo pro vyplňování. Ilustrace v knize jsou zajímavé a příjemně doplňují uvedené texty. Interaktivita však v knize chybí.

21. Obal knihy: Denise Rebondy – *D'où je viens moi? Accompagner un enfant dans la découverte de son arbre généalogique*, 2003
(zdroj: www.babelio.com)

Druhou francouzskou knihou podobného typu je *Le grand livre de la famille*. Vydána byla v roce 2008. Zabývá se rodinnou historií, kterou čtenář poznává pomocí her. Je zde také rodokmen k vyplnění. Kniha je zdařile ilustrována a dětského čtenáře jistě zaujme. Její humoristický design vážnost tématu nijak nesnižuje. Jedná se tedy o zdařilou publikaci s velkým přínosem pro francouzské rodiny.

22. Obal knihy: Stéphane Frattini, Stéphanie Ledu –
Le grand livre de la famille, 2008 (zdroj: www.livre.fnac.com)

6. Realizace knihy – diplomové práce

Hlavní částí diplomové práce je interaktivní kniha „Cesta ke kořenům – objevování tajemství tvého rodu“. Kniha je zaměřena na praktickou genealogii pro děti od sedmi let. Publikace je koncipována jako vyplňovací. To znamená, že čtenář do knihy přímo zapisuje, kreslí a lepí.

6.1. Hlavní cíl knihy

Hlavním cílem knihy je motivovat dětského čtenáře k aktivitám, které souvisí s genealogií nebo jsou přímo prostředkem praktické genealogie. Snaží se, aby se genealogie stala pro čtenáře koníčkem, který přetrvá až do dospělosti. Kniha chce ve čtenáři vzbudit zájem o vlastní rodopis a ukázat mu, že znalost historie vlastní rodiny není bezpředmětná a zbytečná, naopak je důležitá a záživná. Motivace mladého čtenáře v tomto tématu není snadná, proto je v knize často užívána zážitková metoda, kdy čtenář postupně sám objevuje a pátrá po vlastních předcích.

Neméně důležitým cílem je samotné objevení konkrétních předků a sestavení rodokmenu s důležitými informacemi o nalezených osobách. Vyplněním knihy tak vznikne vzácná individuální a jedinečná památka pro každého, kdo knihu v dětství vyplní.

Dílčím cílem je také šíření teorie a znalostí. Kniha se zaměřuje na osvětu v oblasti archivnictví, dějinné historie, chronologie¹⁴, genetiky, lidové kultury a dalších příbuzných oblastí.

Kniha se také soustředí na komunikaci mezi čtenářem a starší generací. Bezprostřední komunikace upevňuje rodinné vztahy a vztahy mezi jednotlivými osobami. Nabízí také získání zajímavých a důležitých informací ze života předků, které by bez rozhovoru s žijícím pamětníkem nebyly pravděpodobně už nikdy odhaleny.

6.2. Struktura knihy

Postup pátrání po předcích je v knize koncipováno obdobně jako při odborném genealogickém postupu. Badatel nejprve zjistí co nejvíce informací o své osobě, poté o svých rodinných žijících příslušnících a ze zjištěných informacích vychází při svém dalším bádání. Takto je strukturována i kniha pro dětského čtenáře.

---

¹⁴ Chronologie – Pomocná věda historická, jejímž předmětem je měření času a způsoby a prostředky k tomu užívané.

V celé knize je zajištěna komunikace vypravěče a čtenáře díky komiksovým bublinám, ve kterých jsou uvedeny otázky, pobídky nebo informace různého typu.

Knihy je rozdělena na tři úseky:

1. Evokační a motivační část
2. Hlavní praktická část
3. Přílohy

Evokační a motivační část je úvodem knihy. Vzbuzuje ve čtenáři potřebnost a chťi knihy vyplnit, a tím objevovat své předky. v této části je průvodcem ilustrovaná postava rodinného detektiva, který čtenáři přibližuje téma knihy. Zároveň zde čtenář vyplní svůj průkaz genealoga, čímž dojde k zosobnění tématu a pomůže k nalezení bližšího vztahu čtenáře ke knize. v úvodní části jsou vysvětleny základní odborné termíny z oblasti genealogie, které čtenář potřebuje znát pro následné bádání.

Hlavní praktická část knihy se věnuje samotnému pátrání a objevování předků. Obsahuje mnoho vyplňovacích úkolů, jejichž splnění čtenáři pomůže vyhledat své předky. Hlavní část začíná zjišťováním informací o čtenáři, o jeho jméně a možném propojení s předky. Následuje vyplňování informací o blízké i širší rodině čtenáře. v hlavní části knihy je zahrnuto také vzdělávání v teoretických tématech, které do oblasti genealogie patří (genealogické postupy a výstupy, genealogická terminologie, onomastika, heraldika a další).

Jednotlivé podkapitoly v objevování předků jsou koncipovány tak, aby čtenáře postupně naváděly k podstatným informacím, které o svých předcích může zjistit. Ty jsou pro něj nejen předmětem, který propojuje teorii s praxí (učení v kontextech a zosobnění tématu), ale také východiskem pro podrobnější genealogickou praxi, kterou bude aplikovat například v dospělosti.

V knize se nachází také podkapitoly věnující se komunikaci s rodinnými příslušníky. Podoba rozhovoru se žijícími předky je inspirována rozhovory, které vedou koordinátoři projektu „Paměť národa“¹⁵. Jedná se o metodu „orální historie“, což je soubor postupů a způsobů jimiž se badatel dobírá nových informací a poznatků na základě ústního sdělení lidí, kteří byli účastníky nebo svědky historických událostí.

---

¹⁵ Paměť národa – Sbirka vzpomínek pamětníků důležitých historických událostí 20. století. (zdroj: www.postbellum.cz)

Přílohy tvoří vyplňovací strany s názvem „Rodové album“. Zde čtenář vypisuje informace, které o svých předcích zjistil. Album slouží k přehlednému rozdělení osob se všemi informacemi pohromadě. Druhou přílohou je plakát s grafickým schématem – vývodem z předků, který má podobu stromu. Zde čtenář zapisuje nejpodstatnější informace o předcích (jméno, datum narození, oddání a úmrtí). Plakát je koncipován graficky tak, aby si jej čtenář po vyplnění mohl vystavit a vytvořit z něj obraz. Další přílohou je „rodinné pexeso“, které je připraveno k dotvoření čtenářem. Čtenář na lícové strany kartiček nalepí dvojice fotografií členů své rodiny a svých předků a pexeso je připravené ke hře.

6.2.1. Obsah knihy

Knihy je rozdělena do těchto kapitol a podkapitol:

- Tajemství tvé rodiny (evokační a motivační část)
- O Tobě (hlavní praktická část)
  - Co prozradí tvé jméno?
  - Podobnost a dědičnost
- Tvá rodina (hlavní praktická část)
- Tvůj rod a předkové (hlavní praktická část)
- Objevování předků (hlavní praktická část)
  - Jak své předky hledat
  - Rodokmen předků
  - Každá fotografie vypráví příběh
  - Století, to letí!
  - Časová osa rodu
  - Mapa předků
  - Jak naši předkové bydleli
  - Aktivity a zábava
- Rodové album (přílohy)

Uvnitř knihy se obsah objevuje dvakrát. Na začátku knihy je ztvárněn graficky. Zpodobňuje pomyslnou cestu, kterou čtenář musí projít, aby své předky úspěšně nacházel. Druhý obsah je umístěn na konci knihy. Tento je koncipován textově a slouží například pro rodiče, pokud budou mladým čtenářům v knize pomáhat vyhledávat.

6.2.2. Interaktivní prvky

Aby kniha byla pro čtenáře co nejzajímavější, jsou do ní umístěny interaktivní prvky. Interaktivní prvky tvoří ty části knihy, které čtenáře vybízejí k přímé akci s knihou. Zapojují čtenáře do aktivity, která je spojena se čtením knihy. Aktivizací se zkoumání dané problematiky stane pro čtenáře zajímavější a zvyšuje pravděpodobnost, že se čtenář ke knize bude rád a často vracet.

V knize jsou použity takové prvky, které čtenáře aktivizují tím, že je musí čtenář prozkoumat. Jedná se o otevírací okénka, která skrývají obsah. Čtenář jejich otevřením získá informace, které si lépe zapamatuje právě proto, že je sám objevil a má je spojené se zážitkem.

Technologické provedení interaktivních prvků v knize je náročné především proto, že při výrobě se musí všechny prvky vlepít do knihy ručně s použitím speciálního lepidla.

6.3. Technologie provedení knihy

Do podkapitoly o technickém provedení knihy patří celý proces vizuální tvorby knihy od přípravy v digitální podobě (sazba) k převedení do podoby papírové (vazba). Důležitým bodem je schopnost připravit digitální data pro tisk tak, aby výsledný záměr byl realizovatelný.

Prvním faktorem, kterým se tvůrce zabývá, je volba velikosti knihy. v případě dětské knihy je vhodné zvolit pohodlný větší formát. pro dítě bude jednodušší v něm listovat a vnitřní uspořádání bývá vzdušnější a přehlednější. Kvůli povaze knihy, která je vyplňovací, je také vhodná volba většího rozměru, který nabízí více pracovního prostoru při práci s knihou. Kniha je ve formátu čtverce, který je však u hřbetu knihy prodloužen o dva centimetry, právě kvůli velikosti vazby, která zhruba dva centimetry z formátu oddělí. Výsledný rozměr jedné strany je 245 mm na výšku a 265 mm na šířku.

Dalším faktorem, který je důležitý při výrobě knihy, je určení stylu vazby. Jelikož se jedná o knihu, u které se předpokládá, že bude často používána a bude uchovávána majitelem i několik desítek let, bylo potřeba zvolit pevnou a trvanlivou vazbu. Jako nejvhodnější se ukázal typ vazby V8¹⁶. Tento typ je šitý i lepený a dosahuje nejlepších výsledků v životnosti a pevnosti. u vazby V8 je použita lepenková obálka potištěna digitálním tiskem na odolnou matnou fólii, která se k této vazbě nejčastěji používá. Při malonákladovém digitálním tisku

---

¹⁶ Knižní vazba V8 – jedná se o typ knižní vazby patřící do kategorie tuhých vazeb. Archy knižních listů jsou pevně sešity nitěmi, je nalepena předsádka, hřbetní proužek a vložen kapitálek. Následuje závěs do desek, které mohou být potaženy plátnem, případně papírem.

knihy, který je prováděn jiným způsobem, než klasický tisk knižních bloků nastal problém. Tiskárny, které digitální tisk nabízejí, mohou tisknout na maximální rozměr papírového archu 488 × 330 mm. Ovšem rozměr dvou stran knihy činí 530 mm a na tento arch se nevejdou. Je tedy nutné tisknout každou stranu zvlášť. Tím pádem není možné použít klasickou šitou vazbu V8 (ta váže vždy dvoustrany), ale musí být použita zjednodušená vazba V8, která váže každou stranu zvlášť. Při této vazbě však dojde k mírnému omezení úplného rozevření knihy. Jelikož se jedná o zhotovení pouze dvou výtisků, není možné použít ofsetový tisk¹⁷, který by byl v tomto případě velmi drahý. Ofsetový tisk nabízí tisknutí na arch papíru o větších rozměrech. Pokud by tedy došlo k vydání knihy a následnému tisku na ofsetové tiskárně, bylo by možné použít pro výrobu knihy klasickou vazbu V8.

Volba druhu papíru, který je použitý pro potisk jednotlivých stran knihy, také tvoří jednu ze zásadních otázek při výrobě knihy. Je nutné myslet hned na několik zásadních faktorů. Prvním faktorem je příjemná manipulace s knihou. Pokud by strany byly z lesklého papíru, nejspíše by se v knize špatně listovalo, protože by jednotlivé strany více klouzaly. Z tohoto důvodu jsem zvolila matný papír. Druhým faktorem je zajištění dobré čitelnosti. Ta bude zajištěna především poté, pokud jednotlivé strany nejsou průsvitné. To může nastat při použití papíru s nízkou gramáží (pod 120 g/m²). Zvolila jsem papír s gramáží 150 g/m². Třetím a podstatným faktorem, který výrazně ovlivňuje funkčnost knihy je volba samotného povrchu papíru. Zde je na výběr ze dvou základních možností. Papír bezdřevý natíraný¹⁸ a papír bezdřevý nenatíraný¹⁹.

Papír natíraný je obecně známý pod názvem křídový a mívá vyšší gramáž než papíry nenatírané. pro knihu je tento typ papíru vhodný – je příjemný na manipulaci a zároveň vypadá velmi elegantně. Ovšem se vyznačuje nižší savostí²⁰, což je pro publikaci, do které se píše a kreslí nepraktické. Tahy tužkou nebo perem se rozmazávají a potřebují delší čas k zaschnutí. pro dětskou vyplňovací knihu je tedy nevhodný. Ovšem s použitím speciálního rychleschnoucího pera je tato varianta přípustná.

Papír nenatíraný, kterému se obecně říká ofsetový, je klasický papír s matným povrchem, který se vyznačuje hrubší strukturou. Hrubší struktura zajišťuje vyšší savost. pro dětskou

---

¹⁷ Ofsetový tisk – druh tisku, který patří do kategorie tisku z plochy. Pro jeho náročnost na přípravu ofsetové tiskárny, matric a materiálu se používá pro velkonákladové tisky (od 500 ks publikací, od 100 ks archového tisku).

¹⁸ Papír bezdřevý natíraný – papíry křídové. Mají nízkou nasáklivost, a tak i po zvlhčení vodou v tiskovém stroji výrazně udrží svou rozměrovou stálost. Natírané papíry jsou lesklé a matné a umožňují tisk malých detailů.

¹⁹ Papír bezdřevý nenatíraný – klasický kancelářský papír používaný pro kotoučový tisk i tisk na plocho. Největší využití nachází při výrobě knih, sešitů, a především při tisku, který obsahuje větší množství pérovek.

²⁰ Savost – schopnost papíru přijímat svým průřezem různé kapaliny.

vyplňovací knihu se zdá být tento typ papíru vhodnější než křídový. Jeho dobré sací vlastnosti jsou však vykoupeny vyšší průsvitností i při vyšší gramáži. Mohla by tak být porušena snadná čitelnost. Zároveň je tento papír tužší než křídový a může se v knize díky tomu hůře listovat. Vzniká tak dilema, který papír je pro knihu vhodnější.

Po konzultacích v tiskárně jsem se rozhodla vytvořit dva kusy knih. Jeden s matným křídovým papírem s gramáží 150 g/m² a druhý s ofsetovým papírem 140 g/m². Výsledné výtisky budou porovnány a následně dojde k vyhodnocení, který druh papíru bude pro případný velkonákladový tisk vhodnější.

6.3.1. Sazba a grafická úprava knihy

Grafický vizuál knihy byl vytvořen v softwarových programech sady Adobe CS6. Podklady a fotografie byly upravovány v programu Adobe Photoshop CS6, vektorová grafika vytvářena v programu Adobe Illustrator CS6 a samotná sazba knižních stran dokončena v Adobe InDesign CS6.

Stěžejním bodem bylo vybrat rodinu písma pro texty a doprovodnou rodinu písma pro nadpisy a názvy kapitol. Vzhledem k charakteru knihy bylo potřeba zvolit takové písmo, které je především dobře čitelné, aby jej zvládly přečíst děti mladšího školního věku (zhruba od 6 do 11 let). Neméně důležité také je, aby písmo bylo vizuálně estetické a typograficky vyvážené. po zvážení důležitých bodů, které by mělo použité písmo splňovat, byla zvolena rodina písma GFS Neohellenic, která nabízí řezy písem regular, bold, italic a bolditalic. pro názvy kapitol, nadpisů a pro texty do tzv. komunikačních bublin a na doplňkové texty byla vybrána rodina písma Basson. Ta je kompatibilní k rodině písma GFS Neohellenic a jako celek tvoří vizuálně estetický celek. Rodina písma Basson nabízí řezy písem regular a italic, přičemž do knihy byl použit pouze řez písma italic. Písmo Basson patří do skupiny písem komiksového charakteru a usnadňuje tak příjemnější komunikaci čtenáře a knihy.

Zvolená velikost písma použitého na odstavce se odvíjí od věku dítěte, pro kterého je kniha určena a rovněž od čitelnosti použitého fontu. Obvykle se pohybuje od 12 do 16 bodů. v knize byly odstavce vytvořeny z velikosti písma 14 bodů, řezu regular s řádkovým prokladem²¹ 20 bodů. Čtrnáctibodový text je zarovnán do bloku s možností dělení slov. Aby bylo možné předejít vytvoření tzv. řek²², jsou v dokumentu nastaveny procentuální hodnoty

---

²¹ Řádkový proklad – je vzdálenost mezi řádky sazby. Má výrazný vliv na celkový vzhled stránky a na čitelnost textu.

²² Řeka – V typografii název pro nežádoucí pás volného místa v textovém bloku vzniklý nesprávným nastavením mezislovních mezer.

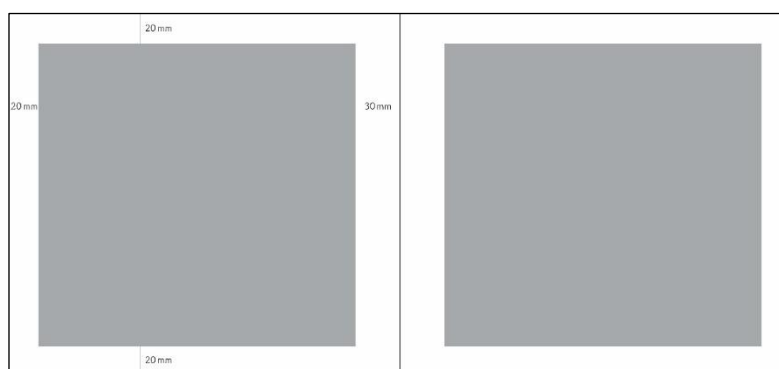
pro mezislovní mezery podle typografických pravidel²³. pro nadpisy a doplňkové texty z písma Basson byly použity různé velikosti písma podle úrovně nadpisu. Pohybují se od velikosti 14 bodů až po velikost 64 bodů.

S velikostí písma souvisí vytvoření mřížky účaří²⁴. Ta zajišťuje, aby byl dodržen jednotný řádkový rejstřík a textový proklad byl tak jednotný v celé publikaci a při průhledu se textové řádky kryly. Mřížka účaří se udává vždy v násobcích číselné hodnoty řádkového prokladu. Při použití řádkového prokladu 20 bodů je zvolena výška jednoho řádku 7,3 mm.

BASSON, 14 BODŮ

GFS Neohellenic, 14 bodů

Dalším důležitým bodem při tvorbě knihy je vytvoření zrcadla sazby²⁵. To je umístěno do optického středu stran a počítá s větším okrajem u hřbetu knihy proto, aby byla zachována čitelnost i po následném svázání vazbou. Zrcadlo sazby se skládá z dvojstrany, přičemž obě strany jsou proti sobě položeny zrcadlově. Prázdné okraje u jedné strany jsou: horní, vnější a spodní okraj – 20 mm, vnitřní okraj – 30 mm.

23. Zrcadlo sazby použité v knize

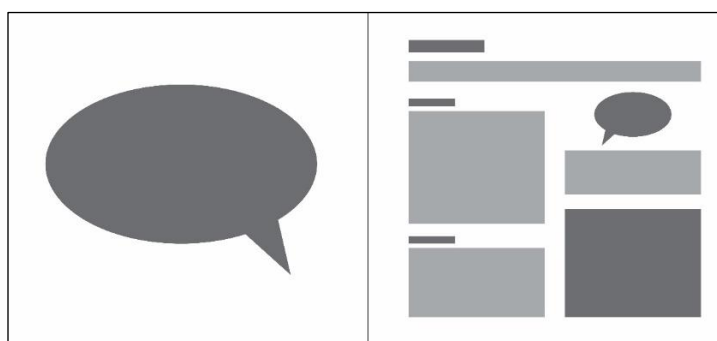
²³ Vyšší dívčí. Typofilos. [online]. 25. 8. 2007 [cit. 2018-06-17]. Dostupné z:

<http://typomil.com/typofilos/tag/vyssi-divci/>

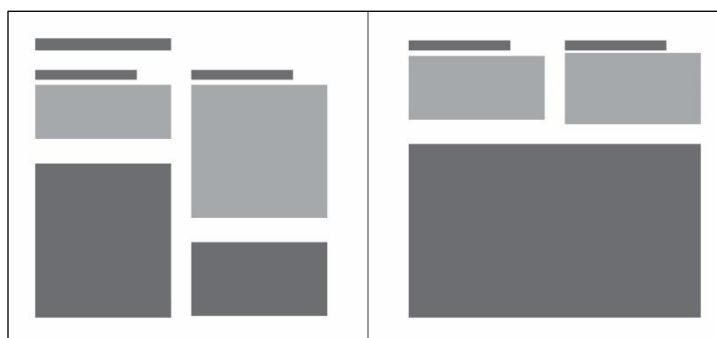
²⁴ Mřížka účaří – Je rozvržení řádkového prokladu pro celou publikaci. Nastavuje se pro všechny strany stejná a kopíruje násobky řádkového prokladu.

²⁵ Zrcadlo sazby – grafický zjednodušený návrh knižní dvojstrany se zarovnáním zpravidla na optický střed s přihlédnutím na větší prostor u hřbetu knihy, kde bude vazba.

Následovalo rozvržení tzv. „layoutu“²⁶ strany. Ten se mírně liší v různých částech knihy, protože je upravován podle obsahu, který v daných kapitolách vyžaduje různá kompoziční specifika. Základním layoutem strany je dvousloupcové rozvržení textu, který tvoří teoretický základ obsahu knihy. v začátcích kapitol je na straně uveden také nadpis s krátkým popisem kapitoly, který není rozdělen do dvou odstavců, ale je roztažen po celé šířce strany. Textové bloky jsou doplňovány různými druhy ilustrací, přičemž textová pole jsou umístěna také přímo do grafických prvků. Rozdílný layout je také u stran, kde je použita celostránková grafika nebo ilustrace. Začátky hlavních kapitol jsou odlišeny od zbytku knihy tím, že je na celé straně umístěna pouze jedna větší komiksová bublina s názvem kapitoly. Každá kapitola má svou vlastní barevnost, aby byla usnadněna orientace v knize.

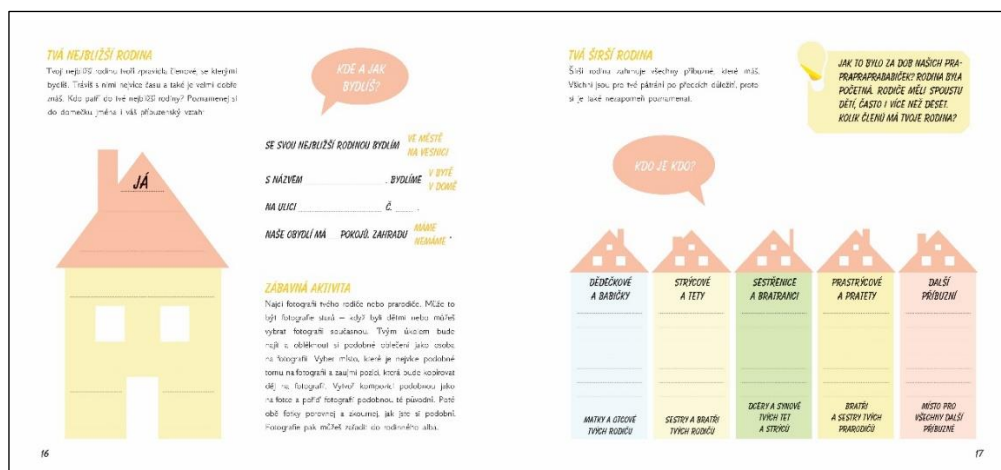
24. Layout úvodních stran jednotlivých kapitol

25. Rozvržení dvoustran knihy (dvousloupcová sazba textu doplněna obrázky a nadpisy)

---

²⁶ „Layout“ strany – grafické rozvržení tiskové strany. Obvykle zahrnuje: formát strany, rozvržení textu, obrázků, prázdných ploch, typ a velikost písma, nadpisy a další grafické prvky.

26. Ukázka dvoustrany z kapitoly „Tvá rodina“

Ilustrace a grafika

Grafické prvky v knize jsou vytvářeny z velké části pomocí vektorové grafiky²⁷ v programu Adobe Illustrator CS6. v publikaci se vyskytují grafické tvary různých typů. Jedná se například o konkrétní ilustrace, které doprovázejí obsah knihy a doplňují jeho význam. Další typ grafických tvarů v knize jsou komiksově bubliny. Ty se vyskytují napříč celou publikací a jsou komunikačním prostředkem mezi čtenářem a vypravěčem knihy. Většina ilustrací vznikala nejprve ruční kresbou na papíře. Následně byly oskenovány a upraveny v programu Adobe Photoshop CS6. Ilustrace byly dále upravovány v programu Adobe Illustrator CS6, kde byly dotvořeny a převedeny do vektorové grafiky. Některé ilustrace zůstaly v podobě ruční kresby v rastrové grafice, protože to charakteru ilustrací vyžadovaly. Jedná se především o kresby architektonických ilustrací, kdy by převedení do vektorové grafiky mohlo kresbu příliš zjednodušit a tím popřít její tradiční tvarosloví.

Barevnost kapitol se odvíjí od hlavní barvy každé kapitoly. Každá kapitola obsahuje jednu hlavní barvu a jednu nebo dvě barvy doplňkové. Použitá barevnost je ukázána na obrázcích níže:

²⁷ Vektorová grafika – vektorový obraz je složen ze základních, přesně definovaných útvarů (body, přímky, křivky, mnohoúhelníky). Na rozdíl od rastrové grafiky je vektorovou grafiku možné libovolně zmenšovat nebo zvětšovat bez ztráty kvality.

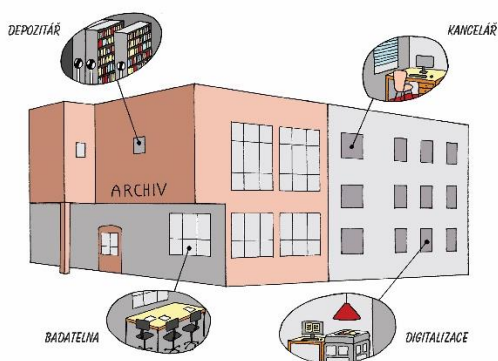
27. Barevnost jednotlivých kapitol

28. Barevnost jednotlivých kapitol s doplňkovými barvami

29. Ukázka vektorové ilustrace v knize

30. Ukázka rastrové ilustrace v knize

6.3.2. Grafický návrh obalu knihy

Obal knihy se skládá ze tří částí: hlavní titulní strany, zadní strany a ze hřbetu. Na hlavní titulní straně je umístěna vektorová ilustrace stromu, která symbolizuje pomyslný rodokmen, který se nachází také na knižní příloze – na plakátě. Pod stromem je umístěno grafické schéma rozrodu potomků²⁸, které svým tvarem a větvením připomíná kořeny stromu v zemi. Ty také evokují název knihy „Cesta ke kořenům“, protože schéma rozrodu značí cestu od předků k potomkům. Celá titulní strana je složena z genealogických námětů, které jsou příznačné pro obsah knihy. Název knihy „Cesta ke kořenům“ je uveden v horní části obálky a vysázen písmem Basson velikosti 58 bodů. Doplňující titul „Objevování tajemství tvého rodu“ se nachází ve spodní části obálky a je vysázen písmem Basson velikosti 30 bodů.

²⁸ Rozrod potomků – genealogická tabulka, která obsahuje všechny potomky jedné výchozí osoby.

Zadní strana obálky obsahuje komiksové bubliny s otázkami, na které by měl čtenář po prostudování knihy najít odpovědi. Zároveň mohou být motivačními otázkami, proč vůbec s hledáním předků začít.

Celou obálkou (hlavním titulem i zadní stranou) prochází linie krajiny, která je umístěna do tzv. horizontálního zlatého řezu²⁹ a pomáhá vytvářet dojem prostorovosti grafického ztvárnění obálky.

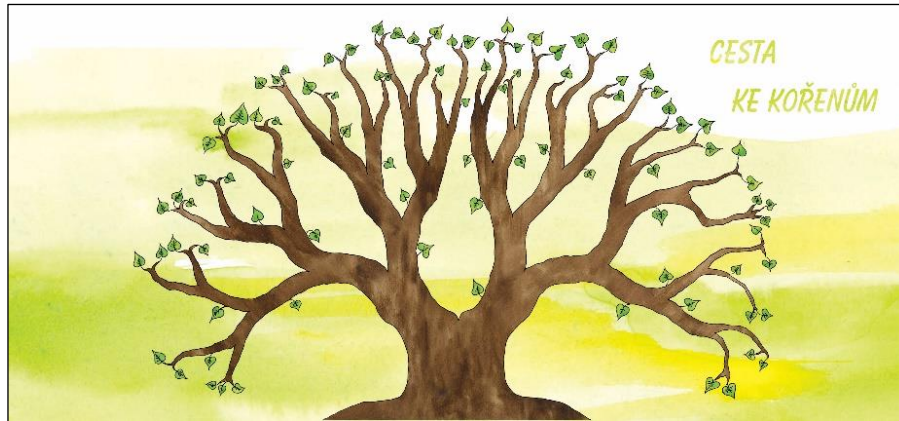
Barevnost obálky se odvíjí od barevnosti úvodní části knihy. Je použita kombinace dvou odstínů zelené barvy a je doplněna bílou barvou.

Předsádka knihy není potištěna, aby byla zachována vzdušnost publikace. Hlavní titulní strana je potištěna sytě zelenou barvou, a tak by potisk předsádky mohl tento záměr znehodnotit.

31. Konečný návrh přední a zadní strany obalu

²⁹ Zlatý řez – geometrický poměr o hodnotě přibližně 1,618. Je pokládán za ideální proporci mezi různými délkami. Zlatý řez vznikne rozdělením úsečky na dvě části tak, že poměr větší části k menší je stejný jako poměr celé úsečky k větší části.

32. Návrh obalu knihy

33. Návrh obalu knihy

34. Návrh obalu knihy

6.3.3. Příprava souboru k tisku

Po dokončení grafického návrhu publikace následuje řada úkonů nezbytných pro úspěšný tisk publikace.

Příprava souboru k tisku začíná převedením všech rastrových obrázků a ilustrací do rozlišení minimálně 300 DPI³⁰. To probíhá v softwarovém programu Adobe Photoshop CS6. Všechny importované obrázky a ilustrace je také nutné převést do barevného profilu CMYK³¹, což se provádí buď v programu Adobe Photoshop nebo Adobe Illustrator. Záleží na tom, zda jsou návrhy v rastrové nebo vektorové podobě. Adobe Photoshop pracuje s rastrovými obrázky a Adobe Illustrator s ilustracemi vektorovými.

Dalším bodem, který je třeba dodržet, než půjde soubor k tisku, je nastavení tzv. spadávky. Ta se používá u grafických návrhů, které dosahují až k okrajům stran. Jedná se o přesah těchto obrázků až za okraj, aby u následného ořezu stran nevzniklo nechtěné prázdné bílé místo. v knize je použit spad 3 mm u stránek, u obalu knihy 20 mm.

Pokud jsou splněny všechny body, je možné soubor exportovat z programu Adobe InDesign CS6 do tiskového PDF souboru. Export probíhá po jednotlivých stranách s nastavením spadávky 3 mm, s ořezovými značkami a v tiskovém rozlišení 300 DPI. po exportování je soubor vytisknut po jednotlivých stranách, které jsou poté ořezány na výslednou velikost. Kniha obsahuje celkem 82 stran. Jednotlivé strany budou svázaný zjednodušenou vazbou V8, protože tiskárna nenabízí malonákladový tisk s takovým rozměrem archu papíru, aby na něj mohly být natištěny dvojstrany, ze kterých by pak klasická vazba V8 mohla být vytvořena. Publikace bude konečně opatřena tvrdou obálkou s potištěnou matnou laminovanou fólií.

6.3.4. Dokončení knihy

Po vytištění a svázání knižního bloku je potřeba dokončit knihu tím, že do ní budou vlepeny interaktivní prvky. Interaktivní prvky jsou nejprve oboustranně vytištěny na zvláštní papír s nižší gramáží (80 g/m²). Posléze vyřezány podle ořezových značek a ohýbány v předem vyznačených místech. Následně jsou takto připravené prvky vleповány do knižního bloku. Lepení není jednoduché především z důvodu zvlnění knižní strany kvůli zvlhčení lepidlem.

---

³⁰ 300 DPI – rozlišení obrázků, kdy je použito nastavení „300 bodů na palec“; tj. do rozměru 25,4 mm je umístěno 300 pixelů na šířku i na výšku, které dohromady tvoří obrázek.

³¹ CMYK – barevný profil založený na odečítání barev, tedy postupném omezování barevného spektra. Používá se hlavně u reprodukcích zařízení. Skládá se ze čtyř barev – C (cyan), M (magenta), Y (yellow), K (key).

Tomu je možné zamezit tím, že je k lepení použito tuhé lepidlo značky Kores, který zvlnění eliminuje na minimum.

6.4. Hotový výtisk

Kniha je vytištěna celkem v počtu dvou kusů v tiskárně Grafotyp Šumperk. Jeden výtisk v takto malém nákladu stojí 1 120 Kč, celkové náklady činí 2 240 Kč.

35. Hotový výtisk, 2018

36. Hotový výtisk, 2018

37. Hotový výtisk, 2018

38. Hotový výtisk, 2018

39. Hotový výtisk, 2018

40. Hotový výtisk, 2018

41. Hotový výtisk, 2018

7. Závěr

Předmětem praktické diplomové práce bylo vytvoření knihy, která se zaměřuje na přiblížení genealogických témat dětským čtenářům. Záměrem a hlavním cílem knihy bylo co nejzajímavějším způsobem seznámit čtenáře s genealogickým bádáním, které sám s pomocí knihy praktikuje. Úkolem bylo vytvořit knihu jak po obsahové, tak po vizuální a technické stránce.

Nyní, po dokončení díla, když výtisk leží na stole a je možné jím poprvé listovat, mohu objektivně zhodnotit, zda byly cíle práce naplněny. Podařilo se vytvořit knižní publikaci, která svým obsahem i vizuálním zpracováním odpovídá cílové skupině, kterým je dětský čtenář v rozmezí 7 až 10 let věku. Obsah knihy přibližuje čtenáři základní i pokročilá genealogická témata, která si ve většině příkladů vyzkouší i prakticky. Kniha je navíc doplněna interaktivními prvky, které by měly čtenáře zaujmout a získat si jeho pozornost. Charakter ilustrací, vizuální podoba a estetičnost díla je plně přizpůsobena dětskému čtenáři. Je to především použitím široké škály barev, zvolené rodině písma, formou psaných textů a celým konceptem knihy, kdy vypravěč komunikuje se čtenářem pomocí komiksových bublin. Podle předpokladů, kterými jsou jak použité vzdělávací a zábavné metody, tak samotný vzhled knihy by měl být cíl splněn. To, zda tomu skutečně je, bude možné zjistit posléze, až se kniha dostane do rukou dětskému čtenáři. Samotné praktické užívání knihy dětským čtenářem bude předmětem dalšího období, kdy bude kniha vytvořena ve více výtiscích a dostane se tak mezi širší veřejnost.

Dalším rozvojem práce by mohlo být publikování knihy nakladatelem, který by projevil o knihu zájem. Bude následovat oslovování různých nakladatelství, které se soustředí na vydávání dětských knih. Možné je také vydání knihy Českou genealogickou a heraldickou společností v Praze. S odbornou genealožkou Helenou Voldánovou jsem vydání již konzultovala.

Diplomová práce nabízí možnost rozvinout řešenou problematiku dále, a to vytvořením genealogického internetového portálu, který by se plně věnoval dětskému návštěvníkovi. Metody užití v knize by bylo na portálu možné prakticky vyzkoušet a mohly by být doplněny o další, které se již do knihy nedostaly. Další možností je vytvoření vícegenerační stolní hry, která by upevňovala vztah mezi prarodiči a vnoučaty. Díky ní by se vnoučata dozvěděla příběhy svých prarodičů a zároveň by byla hra zábavná i pro samotné prarodiče.

Nakonec dnes, když se ohlédnu za odvedenou prací, napadá mě jediná myšlenka, která je hlavním důvodem, hnacím motorem, kvůli kterému celé dílo vzniklo. Je důležité, aby se děti zajímali o rodinnou historii a objevovali své předky už od útlého věku. Nejenom, že získají pevnější vztah ke své rodině, začnou si více vážit svých rodičů, prarodičů či praprarodičů, ale zaslouží se o to vůbec nejcennější. A to je zachycení vzpomínek pamětníků, které by už nikdy později nemusely být odhaleny. Děti mají úžasnou schopnost povídat si se svými prarodiči upřímně a mohou vyprávění zaznamenat v době, kdy jsou prarodiče ještě schopny své životní příběhy předat. Každý člověk si dříve nebo později uvědomí, jaká je důležitost předávání si poselství, životních příběhů a vzpomínek. To poselství není (ale může být) důležité pro svět, ale je důležité pro člověka samotného. Protože vzpomínky a příběhy jsou prostředkem, který nám pomáhá si své předky zapamatovat a vzpomínat na ně ne jako na osoby, o kterých známe jméno a možná datum narození, ale jako na lidi, kteří žili opravdový život a část sebe předali i svým potomkům. Je příhodné začít s genealogií už od dětství, dokud má člověk spoustu času a energie a především, dokud žijí nositelé (ne)zapomenutých příběhů.

„Národ, který nezná svých dějin, je omezen na přítomnost toho pokolení, které právě žije. Proto nerozumí sám sobě a své vlastní přítomnosti, protože ji nemůže uvést ve vztah s minulostí a z ní vysvětlit. Ještě méně může předvídati budoucnost.

Teprve dějinami si národ uvědomuje sama sebe...“

Artur Schopenhauer

8. Přílohy

8.1. Seznam zkratk

DP – Diplomová práce

ČGHSP – Česká genealogická a heraldická společnost

tzn. – to znamená

apod. – a podobně

8.2. Seznam vyobrazení

1. Číslování osob ve vývodu z předků podle Staphana Kekuleho ze Stradonitz (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
2. Obal knihy: Dr. Antonín Markus – Rodinná kronika, 1926 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
3. Tabulka k určení stupně příbuzenství: Dr. Viktor Palivec – Rodina a rodokmen, 1939, s. 38 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
4. Logo Genealogické a heraldické společnosti založené v roce 1969. (zdroj: www.genealogie.cz)
5. Obal knihy: Krisloslav Řičař – Úvod do genealogie, 1995 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
6. Obal knihy: Lenka Peremská – Rodokmen krok za krokem, 2016 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
7. Obal knihy: Chlapeček: Moje první vzpomínky, 2012 (zdroj: www.knizniklub.cz)
8. Obal knihy: Monika Kopřivová – Babičko, vyprávěj, 2013 (zdroj: www.babickarstvi.cz)
9. Obal knihy: Monika Kopřivová – Časosběrná kronika naší rodiny, 2017 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
10. Obal knihy: Michal Černík – Kronika naší rodiny, 1992 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
11. Obal knihy: Eva Chupíková – Moje rodinné album, 2012 (reprodukce: Tereza Kroupová, 2018)
12. Obal knihy: Dan Waddell – Who do you think you are? Be a family detective, 2010
<http://www.walker.co.uk>

13. Kniha s přílohami (plakát, vyplňovací karty, kniha k zapisování osobních informací): Dan Waddell – Who do you think you are? Be a family detective, 2010 (zdroj: <http://www.walker.co.uk>)
14. Obal knihy: Caroline Leavitt – The kids' family tree book, 2005 (zdroj: www.goodreads.com)
15. Obal knihy: Joan Sweeney – Me and my family tree, 1999 (zdroj: www.scholastic.com)
16. Vnitřní dvoustrana knihy: Joan Sweeney – Me and my family tree, 1999 (zdroj: www.scholastic.com)
17. Obal knihy: Dušan Petričić – My family tree and me, 2015 (www.kidscanpress.com)
18. Vnitřní strana knihy: Dušan Petričić – My family tree and me, 2015 (www.kidscanpress.com)
19. Obal knihy: Bonnie Hinman – Basic Genealogy for Kids (A Kid's Guide to Genealogy), 2011 (zdroj: www.overdrive.com)
20. Vnitřní dvoustrana knihy: Oma erzähl mal Mama Papa Opa Stammbuch Buch Erinnerungsbuch Geschenk, 2016 (www.droemer-knaur.de)
21. Obal knihy: Denise Rebondy – D'où je viens moi? Accompagner un enfant dans la découverte de son arbre généalogique, 2003 (zdroj: www.babelio.com)
22. Obal knihy: Stéphane Frattini, Stephanie Ledu – Le grand livre de la famille, 2008 (zdroj: www.livre.fnac.com)
23. Zrcadlo sazby použité v knize
24. Layout úvodních stran jednotlivých kapitol
25. Rozvržení dvoustran knihy (dvousloupcová sazba textu doplněna obrázky a nadpisy)
26. Ukázka dvoustrany z kapitoly „Tvá rodina“
27. Barevnost jednotlivých kapitol
28. Barevnost jednotlivých kapitol s doplňkovými barvami
29. Ukázka vektorové ilustrace v knize
30. Ukázka rastrové ilustrace v knize
31. Konečný návrh přední a zadní strany obalu
32. Návrh obalu knihy
33. Návrh obalu knihy
34. Návrh obalu knihy
35. Hotový výtisk, 2018
36. Hotový výtisk, 2018
37. Hotový výtisk, 2018

38. Hotový výtisk, 2018
39. Hotový výtisk, 2018
40. Hotový výtisk, 2018
41. Hotový výtisk, 2018

8.3. Seznam použité literatury

1. BEK, Augustin. *Rodopis v praxi*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu, 1941. 31 s.
2. DOKULIL, Jan. *Učme se znát dějiny rodu svého*. Třebíč: Knihtiskárna Emanuela Čapka, 1940.
3. HORNÍČEK, Ignác. *Kniha o rodopisu: praktické uvedení do rodopisu s přílohou o obecních kronikách*. Vyškov na Moravě: Fr. Obzina, 1939. 227 s. Edice Obzínových tisků; sv. 59.
4. CHORÝ, Tomáš a Petr ZATLOUKAL. *Škola muzejní pedagogiky 7: Vybrané kapitoly z typografie – základní pojmy a pravidla* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007 [cit. 2018-06-19]. ISBN 978-80-244-1872-8. Dostupné z: http://kvv.upol.cz/files/pub/smp_07.pdf
5. KOUTNÍK, Jaroslav, ed. *Znáte dobře svůj původ?*. Pelhřimov: [b. n.], 1996. 15 s.
6. KREJČÍKOVÁ, Jarmila a KREJČÍK, Tomáš. *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 352 s.
7. LEDNICKÁ, Blanka. *Sestavte si rodokmen: pátráme po svých předcích*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 171 s., [5] s. obr. příl. ISBN 978-80-247-4069-0.
8. LUTONSKÝ, Boleslav. *Základy genealogie: soubor přednášek pro laické genealogy. Díl 1*. Vyd. 1. Praha: Boleslav Lutonský, 1999. 223 s., obr. příl. *Vademecum genealoga*; sv. 5.
9. MAREČKOVÁ, Marie. *Příručka praktické genealogie: jak sestavit rodokmen*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2004. 187 s. ISBN 80-7185-662-2.
10. MARKUS, Antonín. *Příručka rodového kronikáře: úvod do praktické genealogie*. 2. přepracované a ilustrované vydání. Praha: Rodopisná společnost Československá, 1938. 112 s. Knihovna Rodopisné společnosti čsl.; Čís. 7.
11. MARKUS, Antonín. *Rodinná kronika: populární úvod do studia rodopisného: (genealogie)*. Praha: nákladem Československé akciové tiskárny, 1926. 77 s. Populárně vzdělávací knihovna; sv. 7.

12. MÜLLER, Karel, ed. *Sborník příspěvků z 2. setkání genealogů a heraldiků*. Ostrava: Klub genealogů a heraldiků Ostrava, 1984. 134 s.
13. OBST, Otto. *Obecná didaktika*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. 176 stran. ISBN 978-80-244-5141-1.
14. PALIVEC, Viktor. *Stručný návod k rodopisné praxi*. Praha: Knihovna Svazu přátel rodopisu v Praze, 1939. 60 s.
15. PEREMSKÁ, Lenka. *Rodokmen krok za krokem*. 2. vydání. Brno: CPress, 2016. 208 s. ISBN 978-80-264-1270-0
16. POHANKA, Henry Camillo. *Sám proti toku času aneb s genealogií k vlastním kořenům*. Litvínov: Mgr. Jiří Švejda, 2002. 270 s. ISBN 80-85843-62-5
17. ROLINC, Vladimír. *Průručka pro genealogy třetího tisíciletí: metoda komplexních identifikačních rozborů pro období rané užití občanské genealogie do roku 1780*. v Brně: Moravská genealogická a heraldická společnost, 2003. 29 s. ISBN 80-239-2450-8.
18. ŘIČAŘ, Kristoslav. *Úvod do genealogie: kdo jsou moji předkové a odkud přišli?*. Vyd. 1. Praha: Horizont, 1995. 94 s. ISBN 80-7012-082-7.
19. SKUTIL, Jan, ed. *Moravský a slezský genealogický slovník: heraldické a genealogické vývody*. Brno: Aktiv dobrovolných pracovníků při oddělení nových dějin Moravského muzea, 1983. 84 s.
20. SVOBODA, Vladimír. *Minimum o rodokmenu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1998. 78 s. Minimum. ISBN 80-7033-549-1.
21. WADDELL, Dan. *Who do You Think You Are? Be a Family Tree Detective*. London: Walker Books, 2010. 24 s. ISBN 978-1-4063-2788-5
22. *Zpravodaj GHSP: Acta genealogica et heraldica*. Česká genealogická a heraldická společnost v Praze. Praha: Genealogická a heraldická společnost, 2012. ISSN 0231-6137.

8.4. Seznam zdrojů a prameny

23. BČH 1-12 SPOLKY a SPOLEČNOSTI S RODOPISNĚ-GENEALOGICKÝM ZAMĚŘENÍM PRÁCE. *HERALDIKA – TERMINOLOGIE* [online]. Copyright © [cit. 19.06.2018]. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-bch-1-12-spolky-a-spolecnosti-s-rodopisne-genealogickym-zamerenim-prace-330>
24. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 07.06.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20540505/32011840814.pdf/bec31508-8d2d-470a-9b0d-243f304c8d3d?version=1.0>
25. Děti se v novém kroužku naučí sestavovat rodokmeny svých rodin | Masarykova univerzita. *Masarykova univerzita* [online]. Copyright © 2018 Masarykova univerzita [cit. 19.06.2018]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/pro-media/tiskove-zpravy/deti-se-v-novem-krouzku-nauci-sestavovat-rodokmeny-svych-rodin>
26. Family Tree – History Repeating. *History Repeating – the UK Family History and Genealogy blog* [online]. Dostupné z: <https://historyrepeating.org.uk/category/family-tree/>
27. LABYRINT – Přihlášení na kurz. LABYRINT – *Webooker.eu* [online]. Dostupné z: <https://labyrinth.webooker.eu/Courses/Register/66716?returnUrl=Courses&tabName=detail>
28. Paměť národa | Post Bellum. *Post Bellum | Lidé, co se ptají* [online]. Copyright © 2018 Post Bellum [cit. 19.06.2018]. Dostupné z: <https://www.postbellum.cz/co-delame/projekty/pamet-naroda/>
29. The Genealogy Kids – Inspiring the next generation of family historians. *The Genealogy Kids – Inspiring the next generation of family historians* [online]. Copyright © 2016 The Genealogy Kids [cit. 19.06.2018]. Dostupné z: <http://thegenealogykids.com/>
30. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: MŠMT, 2017. 142 s. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>
31. Rodokmen mohou úspěšně sestavit i malé děti – Vyléčíme.cz. *Rady a tipy pro váš zdravý život – Vyléčíme.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.vylecime.cz/rodokmen-mohou-uspesne-sestavit-i-male-deti>
32. Rozhovor s J. Kroupovou, 25. 4. 2018, Líbeznice.
33. *Školní vzdělávací program ZŠ Boršov nad Vltavou*. [online]. Boršov nad Vltavou: Základní škola Boršov nad Vltavou, 2009. 90 s. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: [https://zsborsov.cz/_files/200000081-6067c61628/svp_borsov_nad_vltavou%20\(1\).pdf](https://zsborsov.cz/_files/200000081-6067c61628/svp_borsov_nad_vltavou%20(1).pdf)

34. *Školní vzdělávací program ZŠ Praha – Petrovice*. [online]. Praha: Základní škola Praha – Petrovice, 2013. 347 s. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z:
<http://www.zsprahapetrovice.cz/doc/2014-SVP.pdf>
35. *Školní vzdělávací program ZŠ Vrchlického 22, Šumperk*. [online]. Šumperk: Základní škola Vrchlického 22, 2017. 519 s. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z:
<http://5zssumperk.cz/admin/uploads/files/2828.pdf>
36. Who do You Think You Are Magazine | Bringing family history to life. *Who do You Think You Are Magazine / Bringing family history to life* [online]. Dostupné z:
<http://www.whodoyouthinkyouaremagazine.com/>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Tereza Kroupová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	ak. soch. Tomáš Chorý, ArtD.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Kniha: Cesta ke kořenům – objevování tajemství tvého rodu
Název v angličtině:	The book: The Way to the Roots – Discovering the Secret of Your Family
Anotace práce:	<p>Praktickou částí diplomové práce je kniha s názvem: Cesta ke kořenům – objevování tajemství tvého rodu. Publikace se zabývá praktickou genealogií, kterou zábavným způsobem představuje dětem. Čtenář si přímo v knize vyzkouší genealogické metody a postupy, vyhledá své předky, komunikuje se svými rodinnými příslušníky a zkusí různé zábavné aktivity s genealogickou tematikou. Kniha je vyplňovací – čtenář může do knihy zapisovat, kreslit a lepit. Přílohou knihy je plakát s rodokmenem, připraveným k vyplnění. Teoretická část diplomové práce se věnuje historii genealogie, genealogii ve vzdělávání a vytváří rešerši genealogických publikací pro dospělé čtenáře a publikací pro děti. Kniha obsahuje 82 stran, doprovodná teoretická část 70 stran.</p>
Klíčová slova:	Genealogie; Rodopis; Rodokmen; Historie; Kniha

Anotace v angličtině:	The practical part of the diploma thesis is a book titled: The Way to the Roots – Discovering the Secret of Your Family. The publication deals with a practical genealogy, which provides a fun way for children. In the book, the reader will explore genealogical methods and procedures, search for ancestors, communicate with family members, and explore various entertaining activities with genealogical themes. The book is ready to be filled – the reader can write, draw and stick to the book. An attachment of the book is a pedigree poster which is also ready to be filled. The theoretical part of the diploma thesis deals with the history of genealogy, genealogy in education, and creates a search of genealogical publications for adult readers and children readers. The Book contains 82 pages, the accompanying theoretical part contains 70 pages.
Klíčová slova v angličtině:	Genealogy; For kids; Family tree; History; Book
Přílohy vázané v práci:	Kniha, plakát, pexeso, ilustrace
Rozsah práce:	70 stran, přiložené CD
Jazyk práce:	Český jazyk